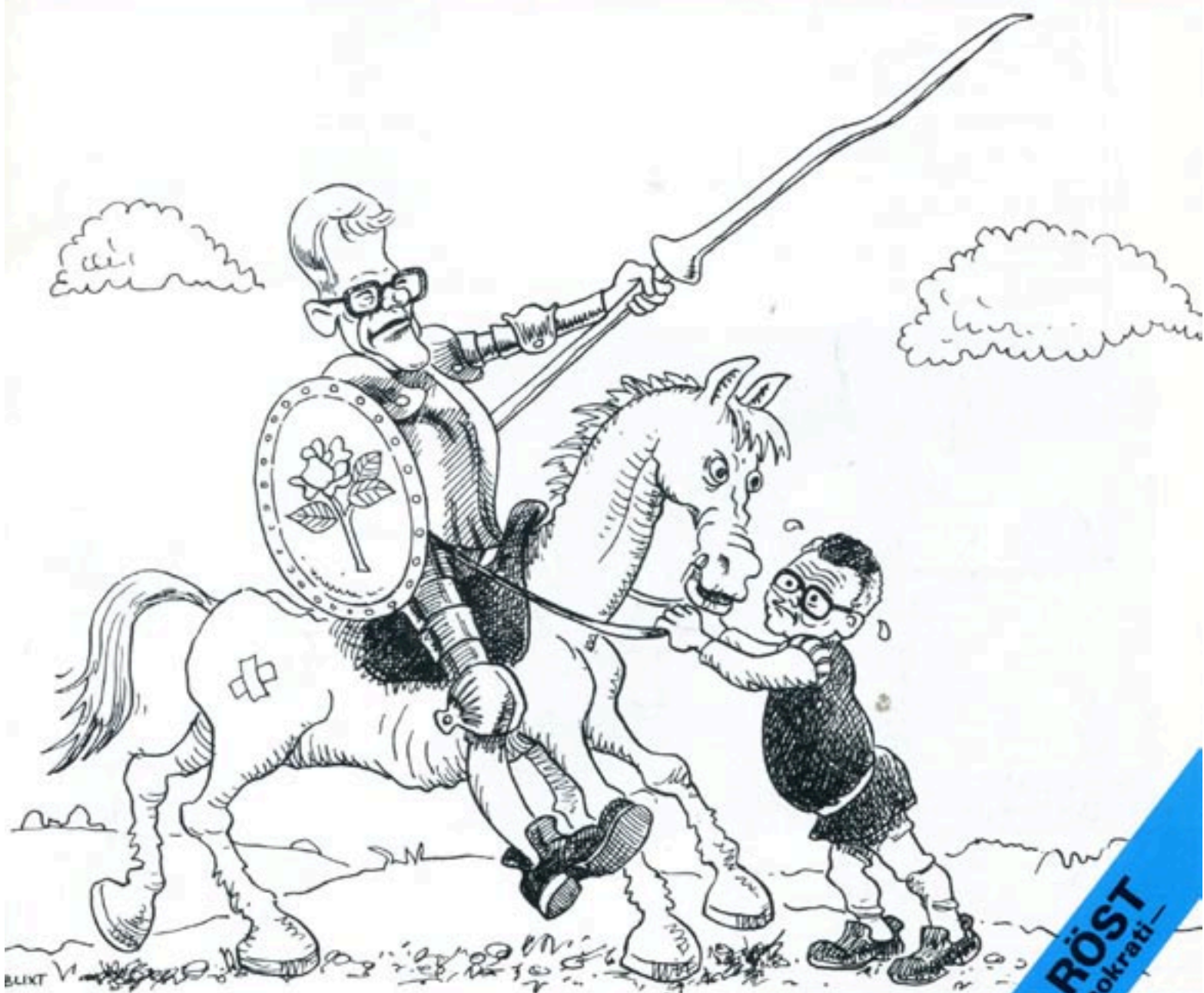

CONTRA

nr 2 1988 årg 14 10:-

Videon och friheten
Contras frihetspris
Rätten till ett barn

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger per år
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra.
Eftertryck endast efter överenskommelse.

Ansvarig utgivare

Anders Fjällström

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Tel 08-54 95 52 (även 08-751 56 26)
Frihetens röst (telefonsvarare) 08-52 48 99.

Prenumeration

65 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.

Finland: 45 mark per år. Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: 65 norska kronor per år. Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: 65 danska kronor per år. Dansk postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Mólnár

Expedition: Anders Fjällström

Redaktion: Claes Almgren, Christer Arkefors, Carl G. Holm och Benny Rung.

Övriga medarbetare: Dietmar Kröhnert, Bertil Lindblom, Alf Norbäck, Arne Sundström, Roger Söderqvist samt Allan C. Brownfeld, Washington och Rune Westin, Sydney.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0510-520 00

Länskontakter

Blekinge: Se Kronoberg

Bohuslän: Karl Gustaf Kleen 0523-315 10

Gotland: Alf Norbäck 0498-102 06

Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23

Halland: Lennart Flink 035-801 24

Jämtland: Lennart Sundstad 0642-100 49

Jönköping: David Stavenheim 036-18 68 62

Kalmar: Jan Hedberg 0485-385 64

Kopparberg: Allan Lennartsson 0226-108 16

Kristianstad: Ola Axelsson 0451-802 65

Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21

Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43

Östergötland: Dietmar Kröhnert 040-97 33 51

Norrbottnen: Elisabeth Olsson 0970-340 85

Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44

Stockholm: Claes Henriksson 08-761 28 36

Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62

Uppsala: Hermann Schulze 018-35 81 28

Värmland: Jan Collander 0570-660 86

Västerbotten: Nina Norlin 0912-300 62

Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022

Östergötland: Stanley Skoglund 060-12 96 94

Västmanland: Michael Berg 021-11 30 73

Älvsborg: Evad Olsson 0531-112 65

Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22

Östergötland: Carl G. Holm 013-16 16 46

Danmark: Peter Hartvig 01-10 88 72

Finland: Roger Wessman 915-14 97 06

Presslagd 1988-02-08

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1988

CONTRA-NYTT

Ungrarna i Transsylvanien

Inom kort kommer en ny Contra-bok ut. Det är en bok som behandlar den ungerska minoritetens situation i Transsylvanien. Ungrarna är en förtryckt minoritet i den av Rumänien kontrollerade provinsen. I boken analyseras den ungerska minoritetens situation från en rad utgångspunkter. Boken är på 156 sidor och kostar 88:- plus porto vid beställning direkt från Contra.

På upptäcktsfärd i marknadsriket

Nästa Contra-bok handlar om marknadsökonomi. Det är en bok med titeln *På upptäcktsfärd i marknadsriket*. Den presenteras närmare i nästa nummer av Contra.

Hjälp!

Contra både häftas och paketeras av frivilliga medhjälpare i Contras kontorslokal i centrala Stockholm. Vi behöver medhjälpare som kan ställa upp med frivilligt arbete i anslutning till tidningsutskicken. Gärna också medhjälpare som kan ställa upp även vid andra tillfällen. Hör av Dig till Contras expedition!

Contras reklametiketter

är naturligtvis utomordentligt trevliga. Och de dyker upp här och där. Många prenumeranter väljer att dekorera sina personliga brev med dessa etiketter. Det är naturligtvis något som vi uppskattar. Men när Du använder etiketterna bör Du korsa över etiketten, mer än en gång har brev med sådana etiketter hamnat i Contras postbox istället för hos den tilltänkte mottagaren.

Våra källor

En åtta sidor lång månatlig rapport om sovjetiska "aktiva åtgärder" ges ut varje månad under namnet *Counterpoint*. Den kände avhopparen från KGB Stanislav Levjtjenko är en av redaktörerna för bulletinen. I bulletinen får läsaren information om pågående och planerade aktiviteter styrda av de sovjetiska frontorganisationerna runt om världen och också om mer strategiska beslut som fattas centralt i Moskva och påverkar oss alla som lever i den fria världen. En prenumeration kostar 25 pund och adressen är Counterpoint, Ickham Publications Ltd, Westonhanger, Ickham, Canterbury CT3 1QN, England.

Sagt om Contra

I den flod av tidskrifter som svämmar över mitt arbetsbord flyter några av egen kraft upp till ytan och uppfordrar till läsning. Dit hör Contra. Till utseende och omfattning, liksom till prenumerationspris, är den blygsam, men det är som bekant innehåll och kvalitet som räknas. Och den flyter inte med strömmen utan tvärtom mot strömmen av ensidig, självgod, chauvinistisk bedömning av utrikes och inrikes händelser, t ex bortom järnridån och inomsk fredsrörelser.

Riksdagsman Hugo Hegeland

Vem får Contras frihetspris 1988?

Contras frihetspris 1982 gick till författaren Sven Stolpe "för att han med stor kraft går i närkamp med marxismens frihetsfientliga krafter".

Författaren Andres Küng fick Contras frihetspris 1984 eftersom han "på ett brett fält färdjansfullt arbetat för att uppmärksamma allmänheten på och engagera den i frågor som rör mänsklig frihet och värdighet".

Nu är det dags! Att nominera kandidater till *Contras frihetspris 1988*. Contras frihetspris är en mycket exklusiv belöning som enbart delas ut vartannat år. I år delas Contras frihetspris ut för fjärde gången.

Belöningen skall gå till en i Sverige verksam person som under de senaste åren gjort en betydelsefull insats för att tjäna frihetens sak. Insatsen kan bestå i uppmärksammade debattinlägg, kampanjaktioner, viktiga beslut osv.

Styrelsen för Stiftelsen Contra utgör jury. Men det är Contras förhoppning att läsarna i år, liksom tidigare, skall engagera sig

genom att lämna in förslag på mottagare av frihetspriset. Förslag kan Du lämna genom att skicka in kupongen på denna sida. Där kan Du också motivera Ditt förslag. Motivering är inte nödvändig, men en bra motivering kan göra att just Din kandidat blir utsedd.

Du får gärna lämna in Ditt förslag anonymt, men om Du lämnar namn och adress kan Du få möjligheten att närvara vid prisutdelningen.

Vem skall tilldelas årets frihetspris? Du har chansen att komma med ett förslag, men gör det senast den 15 april 1988.

Här delar Contras styrelseordförande Géza Mólnár ut Contras frihetspris 1986 till fil dr Sven Rydenfelt. Priset överlämnades vid den libertarianska världskonferensen i Handen utanför Stockholm. Sven Rydenfelt fick priset "för den långa rad kraftfulla och principfasta inlägg för den fria marknadsekonomin som han gjort."

Till, Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm.

Jag föreslår att Contras frihetspris 1988 tilldelas: .....

Min motivering: .....

Jag som lämnar förslaget heter .....

Att inte få ta hand om sitt eget barn:

Medborgare i underläge

Peter och Lotta är snart trettio år. De har bott tillsammans i nära tio år. De är sköt-samma, de röker inte, de är absolutister och de har ordnad ekonomi. De bor i en prydlig och välordnad lägenhet i en mellansvensk småstad. De har en dotter, Elisabeth.

Men de har kommit på kant med de sociala myndigheterna. Elisabeth, som nyligen fyllde två år, är placerad i fosterhem, hos Lottas syster Lena, som bor i en större stad ett tiotal mil bort.

Lotta är förtvivlad över att hon inte får ha sin dotter hos sig, Peter likaså.

Vad har då det två gjort för fel för att drabbas av detta hårda öde, att bli fråntagen sitt enda barn, och det i praktiken redan från barnets födelse?

Handikappade saknar rätt

Lotta och Peter är lätt förståndshandikappade. De har gått i särskola. Det var i särskolan de träffade varandra. De klarar sig bra själva. Men myndigheterna vill inte tro dem om att klara av sin egen dotter.

Peter arbetar vid Samhall, det statsägda företaget som ordnar arbete åt handikappade. Lotta går på Komvux för att läsa in grundskole- och gymnasiekunskaper, som hon aldrig haft en chans att lära sig i särskolan, där inga krav ställs på eleverna och där ingen lär sig mer än den sämsta — ingen lär sig alltså särskilt mycket.

Innan Lotta fick Elisabeth arbetade hon i ett ungdomslag. Sedan hon blev fråntagen sitt barn var hon hemma länge. Knäckt av att ha blivit berövad sitt barn. Men nu har hon alltså kommit igång igen.

Ekonomiskt klarar sig Lotta och Peter hyfsat på Lottas förtidspension och de pengar — 100.000 kronor om året — som Peter tjänar på Samhall.

Skapa beroende

Peter hamnade från början snett i samhällets "omsorg" om de handikappade. I särskolan bryr man sig inte om att utveckla självständighet. Tvärtom, man vinnlägger sig om att eleverna skall bli beroende av stöd och hjälp från de sociala myndigheterna. Peters pappa, Sune, kommenterar bittert att det var många socialarbetare som hade sin försörjning på ganska få handikappade i

den lilla staden. Socialarbetarna var rädda för att bli av med det de försörjde sig på.

När Peter i tonåren på loven kom hem från särskolan, som var internatskola, upptäckte Sune att man i skolan gjorde allt så enkelt för eleverna, så enkelt att de inte kunde klara sig själva.

— Ta t ex TV-programmet, säger Sune. Jag upptäckte att Peter alltid måste fråga mig vad det var för TV-program på kvällen. På skolan hjälpte man alltid till med så enkla saker. Utan att försöka få eleverna att klara av det själva. Därför lärde de sig aldrig att klara sig själva. Ja, många kunde varken läsa eller skriva, fast de intellektuellt hade alla förutsättningar att lära sig. Om de ansträngde sig. Men de behövde aldrig anstränga sig, eftersom personalen gjorde det åt dem. Och då valde eleverna den enklaste vägen. Jag visade Peter att TV-programmet fanns i tidningen. Och sedan den dagen klarar han den saken själv.

Också på den ekonomiska sidan var förmyndandet i skolan viktigt. Eleverna fick pengar från hemkommunen och från föräldrar. Och när de blev äldre fick de förtidspension. Men det var skolan som tog hand om pengarna. Och skötte elevernas ekonomi. Ingen fick någon som helst hjälp att klara sig själv. Allt var inriktat på att eleverna skulle bli klienter åt de sociala myndigheterna i framtiden.

Sune fick kämpa hårt för att frigöra Peter från skolan, även sedan han lämnat den. Skolans personal ville nämligen fortfarande kontrollera Peters ekonomi. Också när han flyttat till en egen lägenhet. Men Sune skaffade en räknedosa åt Peter och sedan dess har han klarat sig själv.

Att skaffa en egen lägenhet var också ett företag. Ett företag som de sociala myndigheterna var direkt negativa till. Peter skulle — enligt myndigheternas planer — bli ett institutionsfall. Han skulle ge försörjning åt många socialarbetare under decennier framöver. När han själv skaffade en lägenhet blev man indignerad från skolans sida. Och från de sociala myndigheterna. En handikappad bör inte ta egna initiativ. Och som sagt, man försökte försvåra Peters liv, genom att göra anspråk på att få fortsätta att sköta hans ekonomi, genom att lägga beslag på den pension han fick, innan han började på Samhall.

Utslängd från "stödmamma"

Och så blev Lotta med barn. Och födde en dotter.

Det märktes från början att de sociala myndigheterna såg skeptiskt på barnet. Några sa rent ut att en som jobbade på Samhall inte borde vårda egna barn. Och när Elisabeth kommit till världen ordnade myndigheterna så att Lotta skulle få bo med barnet hos en "stödmamma", Berit. Eftersom Lotta genom åren vant sig vid att styras av myndigheterna accepterade hon arrangemanget.

Berit fick rejält betalt av kommunen. Lotta tvangs flytta från Peter. Berit skulle "stöda" Lotta, men också observera hur det gick. Om Lotta kunde anförtros ansvaret att vårda sin egen dotter. Peter var ju inte alls att räkna med. Han arbetade på Samhall och var därmed från början att anse som otillförlitlig. Men Lotta hade inte den belastningen. Hon hade haft annat arbete. Och kunde därför få bo tillsammans med Elisabeth — under Berits överinseende.

Myndigheterna menade att Berit skulle ge mer stabilitet. Elisabeth skulle få chansen att växa upp i en mer stadgad familj än vad som var möjligt hemma hos Peter och Lotta.

Hur "stadgad" var då Berits familj? Berit var ensamstående och fränsköld. Hon hade ständigt nya herrbekanta på besök. Det var ett mycket rörligt liv, under de få månader arrangemanget varade. Bara under de månaderna var antalet herrbekanta stort.

När Peter kom på besök för att hälsa på Lotta och sin dotter blev han utslängd av Berit. Hon kunde inte ha "sina där" hemma hos sig, när hon skulle få besök av sin senaste pojkvän. På Peter kunde man ganska lätt märka att han har problem. Medan Lotta — om hon över huvud taget har något annat handikapp än att ha gått i särskola — bär det omärkligt.

Berit tjänade bra på att vara "stödmamma" och närde uppenbarligen förhoppningen att bli kommunalt avlönad fostermor till Elisabeth. Hennes utlåtande var därför klart. Lotta kunde inte klara av sitt barn. Lotta var osäker. Och visst var det förstaeligt. Elisabeth var hennes första barn. Och Lotta hade gått i en skola där man satsade stenhårt på att göra eleverna så osäkra som möjligt. Att se till att de förlitade sig på att andra — de som "visste bättre" — de som tog hand om det som var besvärligt.

Det är möjligt att Lotta skulle ha behövt lite extra stöd för att bygga upp den självständighet och den styrka hon behövde som mamma. Pengar till sådant stöd finns inte inom de sociala budgetramarna. Däremot finns det obegränsat med resurser för att avlöna fosterföräldrar.

Bra betalt

Sune blev mycket irriterad på de sociala myndigheternas spel. Men eftersom han var

invandrare — från ett av våra grannländer — kände han inte till hur myndigheternas kvarnar mal. Men när man ville placera Elisabeth hos Berit ingrep Sune handgripigt. Han, Lotta och Elisabeth flydde till Lottas syster Lena. Där myndigheterna så småningom hittade dem. Men då var myndigheterna beredda på att göra Lena till fostermor. Och visst var moster Lena bättre än den helt främmande Berit.

För uppgiften att vara fostermor får Lena 3.000 kronor i månaden av kommunen, plus barnbidraget. Kommunen betalar dessutom sociala avgifter med drygt 1.500 kronor per månad. Det kostar därför kommunen över 50.000 kronor per år att ha Elisabeth hos Lena (och eftersom Lena bor i en annan kommun får man inte ens tillbaka några pengar på kommunalskatten). Och detta trots att Lotta inget hellre vill än att få hem sin dotter — utan att få ett öre från kommunen.

Elisabeth har bott två år hos Lena. Och Lena vill nu behålla Elisabeth. Dels för att Elisabeth börjat växa in i miljön. Dels för att Lena får bra betalt.

Kommunen hävdar att Lotta själv är med på arrangemanget. Lotta förnekar det bestämt. Vad ligger bakom kommunens påstående? Lotta har fått frågan om hon tror att Elisabeth har det bra hos sin moster. Och Lotta har svarat ja. Sanningsenligt. Men skulle inte Elisabeth ha det bra hos sin egen mor?

Lena har egna barn, som har fått ett extra syskon i Elisabeth. Elisabeth träffar mycket sällan sin riktiga mamma. Det är mer än tio mil mellan orterna där de två systerarna bor. Och det är väl tveksamt om Elisabeth idag förstår vem som är hennes riktiga mamma. Men hon kommer säkert att göra det om några år.

Ingen prövning

Lotta och Peter har genom åren av skolan och sociala myndigheter fått veta att de inte klarar sig själva. Att de måste ty sig till myndigheterna för att klara sina problem. Att de inte kan sköta sin ekonomi. Att de inte kan bo i en vanlig lägenhet. Att de inte kan tjäna pengar. Att de i allt är beroende av myndigheterna och — underförstått — att de är utmärkta försörjningsobjekt för de sociala institutionerna och deras personal. För personer som växt upp på det sätt som Lotta och Peter gjort, hade den prognosen säkert blivit självförverkligande. Om inte Sune hade backat upp dem.

Under graviditeten förstod Lotta att de sociala myndigheterna var ute efter att ta hand om hennes barn. Men hon ville få en chans att visa att hon klarade av saken. Men hon fick aldrig den chansen. En psykolog, utsedd av de sociala myndigheterna, menade att Lotta inte reagerade på Elisabeths "signaler". Sedan fattade någon myndighet beslut om att placera Elisabeth i fosterhem. Lotta vet inte riktigt vem som fattade beslu-

Den som har gått i särskola skall inte räkna med att få ta hand om sina egna barn, det menar myndigheterna i en svensk småstad när de tar ifrån ett ungt skötsamt par vårdnaden om deras dotter. De invändningar som ligger bakom tycks till en del vara att personalen vid socialnämnden vill trygga sin egen sysselsättning genom att slå vakt om många och helt beroende klienter. Man motarbetar allt som kan medverka till att göra klienterna självständiga, så att de kan frigöra sig från beroendet av de sociala myndigheterna. Och man vill över huvud taget inte ge dem en möjlighet att ta hand om sina egna barn, som hellre placeras ut i splittrade familjer — till stora kostnader för kommunen.

tet. Hon har i alla fall inte själv skrivit på något papper. Och ingen domstol har varit inblandad. Däremot har Lena undertecknat en del dokument som rör saken.

Lotta funderade ett tag på att skaffa en advokat till hjälp. Men så fort som hon knystade om saken contrade socialsekreteraren med att i så fall skulle kommunen utse en advokat som företrädde Elisabeth, för att ta tillvara hennes intressen mot sin egen mor. Lotta blev förskräckt och avstod från att söka juridisk hjälp. Hon blev också psykiskt nedgången över att bli frångått sitt barn — vilken mor skulle inte bli det?

I den lilla staden finns bara två advokater. Och därtill några advokatfirmor från residensstaden som har filialkontor. De två juristerna i staden är naturligtvis ekonomiskt helt beroende av uppdrag som förmedlas via kommunen och tingsrätten. Där politiker är nämndemän. Politiker som samtidigt är ansvariga för socialnämndens verksamhet.

Det är inte lätt för den som vill att "sticka upp" mot etablissemang i en sådan stad. Att "sticka upp" mot dem som makten har.

Nya utvägar

Lotta och Peter befinner sig i en Kafka-liknande situation. De anser sig diskriminerade som handikappade. De är frångått sitt barn. De saknar utbildning, så att de själva kan göra sina mänskliga rättigheter gällande. Och i staden finns ingen som kan ta sig an deras sak.

Lotta hade läst om Europadomstolen. Och att den kritiserade svenska myndigheters tvångsomhändertaganden av barn. Sune funderade på om inte reglerna var rimligare i hans hemland, vårt grannland. Om inte alla fyra skulle flytta dit. Men Lotta, Peter och Elisabeth är ju alla födda i Sverige. Även Peter, som har utländskt medborgarskap, betraktar sig som svensk. Lotta och Peter vill bo kvar. Och det vill också Sune, efter överförtretio år i Sverige.

I sin förtvivlan skrev Lotta en insändare i en lokaltidning. Den vägen kom hon i kontakt med personer som kan hjälpa henne att skaffa fram en jurist. Nu kan hon för första gången på över två år få sin sak prövad på allvar.

Namnen i artikeln är fingerade.

FRIHETENS RÖST

antisocialistisk
teletidning
Telefon
08-52 48 99

Ryssar hos mujaheddin

Ryska soldater i Afghanistan som av befälen luras att tro att de slåss mot kineser och amerikaner. Knarkhandel. Pennalism. Sovjetiska soldater som gått över till frihetskämparna i Afghanistan — och som medverkat till att skjuta ner flera sovjetiska flygplan — berättar.

När jag träffade Sergej Busov i en gerillabas i bergen rökte han mellan ett och två paket cigaretter om dagen, beroende på hur ofta jetplanen släppte sina bomber. Varje dag klättrade han upp på en bergstopp med en luftvärnsrobot för att försöka skjuta ned de angräpande planerna. Men jag märkte att de dykande planens dån och explosionernas mullet, ljud som mångfaldigades av ekot mellan bergen, gjorde honom nervös. I tre år har han och hans vänner Vladislav Naumov och Vadim Plotnikov varit med i Hezb-i-Islami, ett av gerillapartierna som bekämpar den sovjetiska armén. De har själva frivilligt lämnat den sovjetiska armén.

Sergej kommer från Perm. I Afghanistan var han förare av pansartruppfordon i Bagram-divisionen. När han bara var 19 år gammal flydde han i desperation från den sovjetiska armén. Han var rädd. Som ung soldat behandlades han illa av *stariki* ("solisar" — soldater som tjänstgjort mer än ett år). En gång blev han pryglad för att han inte hade nål och tråd. "Nästa dag pryglades jag för att jag hade tre nålar, och den 'solis' som var där bestämde att det var en för mycket." Vid ett tillfälle, när han redan låg i sin bädd, var det brottnings mellan två "solisar". "En av dem ropade åt mig att ta en balja vatten och hålla över motståndaren. 'Det skulle du bara våga' sa den andre. 'Jag dödar dig om du gör det.' Vad jag än gjorde skulle jag ge dem ett svepskäl för att ge mig stryk". Och det gjorde de gladeligt.

Brutal behandling av soldater

Många soldater gick hungriga eftersom "solisarna" lade beslag på allt ätbart. Han såg soldater som letade igenom soptunnorna i jakt på matrester. Och det var nära att han gjorde det själv också. "Men i breven till mamma måste jag säga att allt var bra, att maten var god och riklig. Alla brev som skickades iväg censurerades, och de brev som pekade på något som inte var bra blev helt enkelt förstörda." Under hela tiden jag var med honom åt Sergej så fort han

fick en chans, även omgående efter en måltid.

Han beskrev sitt ökade tvivel om vad han och den sovjetiska armén gjorde i Afghanistan. "Två dagar efter det att jag kom till Bagram var jag med i en konvoj till Puli-Kumri. Innan konvojen startade varnade en överste oss för bakhåll. Mina tankar gick genast till amerikanerna eller kineserna, som ofta nämndes av officerarna. Men jag såg aldrig någon. Jag åkte flera gånger mellan Kabul och Mazar-i-Sharif, och var ständigt på utkik efter amerikanska soldater. Men utan framgång. 'Glöm amerikanerna', sa en full officer en gång, 'det finns inga här'."

Bombad by

En kväll såg han hur en stor by nära Bagram bombades. Åtta Mi-24-helikoptrar flög över den en lång stund, under tiden släppte de bomber och avfyra robotar. Sedan besköts byn av BM-21-robotar och artilleri. "Jag kunde inte ta bort min blick från vad jag såg. Kunde verkligen vandra en i byn vara en fiende? Hur var det med kvinnorna, de gamla männen, barnen, kunde de vara fiender till den sovjetiske soldaten?"

Han bestämde sig slutligen för att fly när någon stal motorn till hans GAZ-66. Han blev av en "solis" uppmanad att stjäla tillbaka motorn från någon annan, eller råka ut för straff, ett straff som skulle ha kunnat innebära att han slogs till döds. "Solisen" stal hans Kalasjnikov, men Sergej stal tre bajonetter och tre magasin med patroner, något som han hoppades kunna byta till sig mat för. När han flydde skickade man ut patruller för att leta efter honom. En pansarkolonn med ungefär femtio soldater kom nära den plats där han låg sovande av utmattning. Han fortsatte sedan upp i bergen där han träffade några herdor. Överraskande nog förstod de genast hans ärende, gav honom mat och förde honom till mujaheddin.

Vladislav Naumov, från Volgograd, var sergeant i 66e brigaden, som var stationerad i Jalalabad. Han upplevde också grym

behandling av unga soldater. I hans enhet dödade en "solis" en ung rekryt, som hade tagit på sig någon annans vapenrock. Naumov kom ihåg en kväll när ett dussin "solisar" av centralasiatisk härkomst beslöt sig för att ha "konsert". Två unga rekryter tvingades klä av sig nakna, vira dukar runt sina huvuden och sjunga och dansa framför "publiken". Senare tvangs de två ge sig in på homosexuella handlingar och en av "solisarna" anslöt sig till orgien.

Dålig moral

"De ljög för oss från början. När vi sattes på ett plan sa den ansvarige officeren att vi skulle till Polen. Det gjordes för att hindra försök till desertering innan start. Tänk er vår förtvivlan när vi upptäckte att vi var i Kabul! Vi fördes till basen, där vi blev formliga fångar, omgivna av minfält och taggtråd."

Han berättade för mig att de afghanska kommunisterna och den sovjetiska militären hatar varandra nästan lika mycket som de hatar mujaheddin. 1983 var han inblandad i skottväxling mellan sovjetiska styrkor och afghanska kommunister nära Jalalabad. Ryssarna menar att det är de afghanska kommunisternas fel att de, som är vanliga medborgare, drivs in i en utländsk konflikt.

"Väldsumma motsättningar, grundade på nationell bakgrund, uppstår också inom de sovjetiska styrkorna", sa han till mig. "Jag kommer särskilt ihåg en sådan händelse på ett utbildningsläger i Termez i Uzbekistan (dvs i Sovjet) där det uppstod konflikt mellan centralasiatiska och europeiska värnpliktiga. Båda sidor försög sig med remmar och knölpåkar och slogs i flera timmar. Två soldater dödades."

Han berättade att inemot hälften av de sovjetiska soldaterna i Afghanistan använder narkotika. Många smugglar också heroin, kokain och hasch till Sovjet, ibland med de plan som tar med sjuka och sårade. Officerarna å sin sida satsar på flaskan. "De dricker varenda dag utan någon gräns. För att pigga upp supfesterna brukade de kalla in de

I reportaget berättas om hur sovjetiska soldater gått över till gerillan i Afghanistan. Här frihetskämpar med ett gammalt afghanskt fort i bakgrunden.

sovjetiska prostituerade som tjänstgjorde vid divisionen”.

Flykt till mujaheddin

När Vladislav stod på post nära Kama överlämnade han vapen till den lokala mujaheddin. Han blev förrädd och fångslades av KGB. Major Makarov gav order om att hans cell skulle fyllas med klorerat vatten till fotknölnarna. Klorrängen gav Vladislav inflammation i ögon, näsa och hals. Efter en månad under dessa förhållanden och med 150 gram bröd per dag, samt en daglig prygel, låtsades han vara villig att avslöja sina medbrottslingar för majoren. Han förklarade att de kom till byn bara nattetid. Han flydde i mörkret och vakterna sköt över hans huvud.

När jag träffade dem hade de kämpat med olika Hezbi-enheter i två år. Under det första året hade de hållits som fångar. De lyckades fly, men blev upphunna nära sina mål: USAs och Västtysklands konsulat. När mujaheddin förstod att de inte ville tillbaka till Sovjet och när de förklarade sig beredda att konvertera till islam, började man lita på dem.

De fick en unik ställning hos gerillan. Den karavan med vilken jag tog mig till gerillan hade förutom flera kartonger cigaretter också en Panasonic videokamera. Sergej gjorde film på kvällen, som mujaheddin tittade på på kvällen i en jättelik TV som drevs av lägrets generator. Under hela mitt besök bodde och åt de i samma hydda som jag och befälhavaren (eller på taket när lopporna var svårare än vanligt). Jag diskuterade strategi och militära ope-

rationer med dem och talade ryska, fast ingen i gerillan förstod det språket. De kallades inte ens avhoppare, de var ryska mujaheddin.

Drömmar om Amerika

Alla tre fick de bästa Kalsjnikov-gevären man kunde uppbringa, som ett speciellt tecken på förtroende. De bar dem under de långa vandringar vi gjorde tillsammans i bergen. De berättade då om den laxodling de tänkte starta när de kom till Amerika.

När mujaheddin under befäl av Abdul Qadeer angrep en afghansk armépostering i Bebala i Nangrahar var det Sergej, Vladislav och Vadim som monterade, ställde in och avfyra det tyngsta artilleriet som gerillan hade tillgång till – en kinesisk 107mm robotavfyringsramp. Under belägringen avfyra de en SAM-7 värmesökande

robot mot en grupp jetplan som bombade oss. Roboten exploderade nära ett av planet och rapporter från Jalalabad hävdade senare att planet störtat nära flygplatsen i Surhrud. Det var det andra jetplanet som de tre skjutit ner, utöver flera helikoptrar som de förstört på marken.

När jag var hos dem var de bittra. De hade frågat flera länder i Väst om asyl, men de fick inget svar. Jag fick desperata brev att överlämna till Margaret Thatcher och drottningen. Avhopparna berättade att president Reagan lovat dem att komma till USA, men sex månader hade gått utan ett ord. Medan vi låg i solen vid luftvärnsroboten och undrade varför alla glömt bort dem var något redan på gång. De fick politisk asyl i Kanada och där bor de nu i ett rysk-ortodoxt samhälle.

Radek Sikorski

KRÅNGLAR RADION ELLER TVn?

För specialistservice till skälig kostnad vänd Er till:

Västra-TV-service
Södra Bergvägen 7
541 31 Skövde
0500-829 79

Legitimerad
färg-TV service

Radio TV Branschens Tekniska Legitimeringsnämnd

Videon - myt och verklighet

All ny teknik väcker till liv skumma mörk män som ropar på förbud, censur, förtryck, personer som tror att de själva är övermänniskor som kan mycket bättre än sina medmänniskor avgöra vad som är rätt och fel. Idag vädrar de här vurmarna för totalitära ideologier morgonluft och kastar sig över videotekniken.

Ett nytt massmedium

Videon och videogrammet är det medium för masskommunikation som har den kortaste historien. Ännu i början av 1970-talet var videon en exklusiv företeelse, reservrad för företag, skolor och institutioner. I den mån färdiginspelat programmaterial fanns tillgängligt gällde det instruktions- och undervisningsfilmer.

Först på plan med ett praktiskt användbart videokassettsystem var Philips med sitt VCR-system. Men kassettsens korta speltid, på högst en timma, parat med de höga priserna på utrustning och band, gjorde att systemet i mycket liten utsträckning nådde den vanlige konsumenten. En VCR-spelare kostade 1970 över 12.000 kronor och ett videoband upp emot 300 kronor! I den tidens priser!

Det var när det japanska företaget JVC (Japan Victor Company) lanserade sitt numera välkända VHS-system (Video Home System) som det nya mediet stod färdigt att på allvar erövra världsmarknaden. VHS-kassetten medgav en speltid på upp till fyra timmar, tillräckligt för att rymma flera TV-program. Men framförallt kunde man nu få plats med en hel spelfilm på samma kassett. Ny teknik med integrerade kretsar och produktion i stor skala gjorde att priserna snabbt kunde pressas.

Parallellt med VHS-systemet utvecklade Sony ett annat system, Betamax. Trots att Betamax är ett tekniskt bättre system — bl a är den hastighet med vilken videobandet avses högre — är det dock VHS som tagit hem spelet. De flesta videobandspelare och den övervägande delen av de filmer som finns till uthyrning är avsedda för VHS.

Mycket snart dök det på den svenska marknaden upp firmor som erbjöd videofilmer till uthyrning. Till att börja med rörde det sig huvudsakligen om B- och C-filmer av tvivelaktig kvalitet. De stora filmbolagen hade ännu inte fått upp ögonen för det nya mediet, och insett att här fanns en möjlighet att ge filmerna ytterligare ett liv när de gått

Videons genombrott har inneburit en kulturell revolution på många mindre orter i landet. Där man förr fick åka milstals till närmaste stad för att se en dålig western eller en halvpornografisk våldsfilm kan man idag hyra en kvalitetsfilm på bensinmacken i byn, en film som förr möjligen gick att se i Stockholm och Göteborg. Ändå skriker somliga på censur. Ett system som inte bara skulle innebära ett hot mot en spirande bärare av högklassig kultur utan också ett hot mot små organisationers yttrandefrihet. Filmcensuren tar idag höga avgifter för sin tvivelaktiga verksamhet. Om verksamheten utsträcktes till videogram skulle det bli stopp för videon som ett billigt medel att förmedla åsikter och värderingar till människor som bäst nås med modern mediateknik.

färdigt på biograferna.

Omkring 1980 hade dock bilden förändrats markant och skräpfilmerna kom alltmer att slås ut av kvalitetsfilm från de välkända, oftast amerikanska, filmbolagen. Videopremiären blev en del av filmernas ordinarie marknadsföring och planerades in redan på produktionsstadiet.

Videodebatten

Märkligt nog är det också 1980 som den svenska videodebatten börjar ta fart. Startskottet kan dateras till december 1980, då TV i sitt debattprogram "Studio S" tog upp ämnet våld på video. För att få fart på debatten visade man valda delar ur bl a Tobe Hoopers *Motorsågsmassakern*, den film som sedan kom att bli symbolen för våldsamheter på video. I Sverige torde denna film vara den mest kända film som setts av minsta antalet människor, ett rekord i sig.

Man kan fråga sig varför programmakarna valde att vinkla videomediet på detta sätt. En förklaring kan vara att TVs medarbetare, medvetet eller omedvetet, intog en försvarsattityd mot det som man uppfattade som en konkurrent. En annan förklaring är, givetvis, att man i kvällstidningsjournalistisk anda ville göra ett program som väckte uppmärksamhet.

Ett resultat av debatten kring programmet blev att videocensurering till barn under 15 år förbjöds, ett i sig märkligt resultat eftersom man vid den kontroll som sedlighetspolisen lät göra av 10 000 hyreskontrakt i Stockholm, endast fann 150 ingångna med minderåriga. Och då gällde det i flertalet fall barnfilmer. Förklaringen till detta är enkel. Den som hyr ut film vill kunna kräva kunden på ersättning om filmen förkommer eller skadas. I det hänseendet är minderåriga barn en något riskabel kundkategori.

Ett annat resultat som debatten fick var att marknaden för hyrfilm ökade markant. Folk fick på allvar upp ögonen för det nya mediet. Bland andra Esselte, som länge legat i startgroparna, fann tidpunkten lämplig att gå in på hyrfilmsmarknaden.

The Texas Chainsaw Massacre

Vad var då den här omtalade *Motorsågsmassakern* för fruktansvärd film? Vilka skrupelfria representanter för den råa kommersialismen låg bakom detta alster?

Filmen gjordes faktiskt som ett *elevarbete* av Tobe Hooper tillsammans med några andra filmstudenter i Texas — därav den engelska originaltiteln i underrubriken. Tobe Hooper har senare bl a regisserat *Funhouse*, *Pottergeist* och *Rymdens vampyrer*, samtliga i rysargearen.

Filmen *bygger* på att vara fränstötande. I anarkistisk anda utmanar den såväl "den goda smaken" som den vedertagna skräckfilmgenren. Här är det inte fråga om

psykologi och subtiliteter. Här handlar det om att stapla smaklösheter och groteska förgrovnings på varandra. Den är, om man så vill, en experimentfilm som konsekvent försöker överskrida vad som är vanligt och accepterat inom skräckfilmen. Motorsågsmassakern är inte dåligt gjord film, utan en film som är gjord för att vara dålig, en film som likt serietidningarna bygger på antiestetik, en antimak.

Härav följer att filmen inte på något sätt är representativ för videofilmsutbudet. Den togs i ö bort från hyrvideomarknaden kort efter programmet. Sitt symbolvärde har den endast fått tack vare TV-producenternas frossande i otäcka filmsekvenser.

Nya attacker — gamla argument

På senare tid har allt högljuddare grupper börjat ropa på censur av videogram. Kärntruppen består av en ohelig allians mellan vänsteranhängare — som ju aldrig är sena att kräva censur — och konservativa kristna med tidningen Dagen som främsta organ.

Attackerna och censurkraven ansluter sig till en tradition som sträcker sig betydligt längre tillbaka än 1980 års videodebatt. Den s k populärkulturen har ständigt utgjort en vagel i ögat för religiösa och moraliska folkuppfostnare, både till höger och vänster. Måltavlorna har skiftat, men argumenten varit likartade; populärkulturen utgör ett hot mot ungdomen och leder till omoral och våldsamheter.

På artonhundratalet upprördes man över det flitiga romanläsandet. Detta utpekades som orsak till vantrö och fördärvade seder. Sedelärande skräckhistorier berättades om munkar som förlöper kloster och familjefäder som slaktar fru och barn p g a olämplig läsning. I Sverige bedrevs på liknande grunder, från 1907 och framåt, kampanjer mot "snusk-literatur", som (i våra dagar) "Nick Carter".

När jazzmusiken blev populär utpekades denna som ledande till omoral och våldstendenser. Detsamma gällde femtiotalets rockmusik. På femtiotalet rasade man också över våldet i serietidningarna, en debatt som senare återkommit. Man var övertygad om att serietidningarna innehöll brott, sadism och perversioner, som överfördes till de barn som läste dem. Inte minst Kalle Anka utpekades som en av den kommersiella seriekulturens faror.

I slutet av 1960-talet var det TVn som betraktades som den stora faran. Den debatten kulminerade med att frireligiösa i Småland ställde in sina TV-apparater "i garderoben", den s k Aneby-aktionen. Attioalet präglades alltså av videodebatten. Vilka medier som man kommer att uppröas över i framtiden kan vi bara gissa. Men alldeles säkert är att den tredimensionella TVn — när och om den kommer — kommer att väcka stridiga känslor.

En kulturgärning

Den som tagit del av censuranhängarnas jeremiader skulle lätt kunna bibringas uppfattningen att film på video är liktydigt med våld och perversioner. Som redan antytts förhåller det sig inte på detta sätt. Tvärtom har kvalitetsfilm alltmer kommit att dominera marknaden. När tidningarna publicerar listor över de mest utyrda videofilmerna handlar det om populära och lättsamma underhållningsfilmer av framgångsrika regissörer och med kända och erkända skådespelare. De filmer som går bra på video är de filmer som året innan dragit publik till biograferna i våra storstäder. Marknadsekonomins villkor gäller även film- och videobranchen. Det går inte att göra succé med en dålig produkt!

Tack vare video kan numera även personer som bor på mindre orter ta del av ett filmutbud som t o m övergår det utbud som tidigare endast var publiken i Stockholm och Göteborg förunnad. Videons betydelse för spridning av bra filmer kan därför knappast överskattas. Numera kan man hyra video på orter som knappt klarar att bära en livsmedelsbutik och en bensinstation, än mindre en biograf. Det är en kulturgärning så god som någon — och därtill utan behov av bidrag från Statens kulturråd!*

Filmvåldet

De filmer som censurdebatten *egentligen* handlar om, de som innehåller grovt ocensurerat våld, utgör en försvinnande liten del av videosortimentet. De är inte fler än att exempelvis tidningen Dagen utan större ekonomiskt avbräck skulle kunna förvärva de svenska rättigheterna, för att sedan förvara dessa filmer i sitt kassaskåp... De stora bolagens filmer, som dominerar marknaden, har som regel redan gått på bio och därigenom granskats av filmcensuren. För att undvika debatt i frågan brukar videodistributörerna klippa filmer enligt filmcensurens anvisningar.

Men låt oss för ett ögonblick lämna dessa fakta och ställa frågan: Hur skadligt är våld på film?

Även här har censuranhängarna mycket lite på fötterna. På samma sätt som när man beskriver videofilmsutbudet som en elektronisk variant av Sodom och Gomorra, bygger man sina argument på förmodanden och hörsägen, tro och inte på vetande.

När den amerikanska motsvarigheten till Socialstyrelsen, *Surgeon General*, gjorde ett brett försök att kartlägga hur våld i TV påverkar barn och ungdom, lyckades man inte komma fram till något entydigt svar. På sin höjd vågade man sig på att konstatera att *vissa barn i vissa situationer kan bli mer aggressiva av TV-våld*. Längre än så är det

* Svensk byråkrati förnekar sig dock ej. Stöd till videogram utdelas faktiskt (om än blygsamt) genom *Vissningsnämnden för film och video*.

mycket svårt att komma. I ett komplext samhälle som det västerländska påverkas människors beteenden av en mängd faktorer. Att renodla just massmedias påverkan är en i det närmaste omöjlig uppgift.

På liknande sätt förhåller det sig när censuranhängarna talar om videovåldet som orsak till mardrömmar och sömnsvårigheter hos barn. Förutom oprecist formulerade elevenkäter och kritiskt svalka utländska undersökningar saknar man källor att hänvisa till. De svenska undersökningar som gjorts talar istället om kärnvapenkrig och miljöförstöring som det som oroar och skrämmer barn och ungdom i Sverige.

En fråga som helt lämnas därhän är vilka positiva aspekter det kan finnas på våld och skräck på film. Spökhistorier och berättelser med mord och ruskigheter känner vi ju igen ända från antikens dagar. Att på betryggat avstånd leva sig in i de faror som berättelsens huvudperson utsätter sig för har säkert sitt alldeles egna värde.

Statligt förmynderskap

Vi får alltså konstatera att censuranhängarnas argument inte på långa vägar är så seriösa och väl underbyggda som de själva kanske inbillar sig. Däremot finns det en rad skäl som talar emot censur. Redan ordet i sig borde väcka betänkligheter bland personer som ville kalla sig demokrater. Varje form av censur är en inskränkning av yttrandefriheten och en inskränkning av demokratin.

I stället för att väcka tanken på en ny form av censur borde man på allvar ta upp frågan om inte censuren av biografier exekverad av Statens biografbyrå, för länge sedan spelat ut sin roll som folkuppföstrare och därför borde avskaffas — åtminstone för vuxen publik. Om inte filmcensuren borde betraktas som en ålderdomlig kvarleva från filmens barndom, som ett statligt förmynderskap som hör hemma på andra sidan järnriddån.

Det sätt på vilket filmcensuren bedrivs talar för att detta synsätt är det enda rimliga. Vilka filmer som totalförbjuds, stympas till oigenkännlighet eller klarar sig helskinnade igenom censorernas eklut, verkar mera bero på vilken huvudcensur som är i tjänst, och dennes humör för dagen, än på filmernas innehåll. Det är inte bara en oförsämndhet mot betalande vuxenpublik att den ska behöva finna sig i filmer som, på godtyckliga grunder, fördärvats av filmcensuren. Verksamheten är ovärdig en demokrati!

Visning i TV

Mot filmcensuren talar också det att filmer som grovt stympats av filmcensuren efter några år plötsligt betraktas som ofarliga och kan visas — t o m i TV — i oklippt version. De censuregler som gäller biografierna gäller inte Sveriges Television, ett privilegium som TV emellanåt utnyttjar.

Under julhelgen visades t ex den oklippta versionen av den amerikanska actionfilmen *48 timmar* på bra sändningstid. Filmen, som hade svensk biografpremiär 1982, innehåller en hel del realistiskt våld. Den originalkopia som TV visade var sex (6) minuter längre än den klippta versionen som visats på bio och som finns tillgänglig på videokassett!

Någon reaktion från videocensuren anhängare väckte dock inte filmen. De kanske hade annat för sig. Och som vi redan konstaterat, är det ju inte TV:n som är den stora faran för dagen, utan videon...

Ett annat belysande exempel på hur synen snabbt förändras är Vilgot Sjömans *491*. När den hade premiär på sextioalet väckte den ett enormt ramaskri, från framförallt kristet håll, med krav på totalförbud. Den som tio år senare, när filmen visades på TV halv åtta en vardagskväll, såg filmen i sitt eget vardagsrum, kunde konstatera att det rörde sig om en ganska långtråkig "soppa", vars enda bidrag till filmhistorien var just att den väckt ett sådant rabalder. Då, 1977, hade de stridiga känslorna för länge sedan lagt sig, och TV-visningen väckte ingen som helst reaktion.

Utarmning av utbudet

I den mån videofilmsutbudet påverkas av videocensur skulle det vara till det sämre. Resultatet skulle kunna bli utarmning av filmutbudet.

De breda filmerna och de stora distributörerna skulle knappast drabbas i någon större utsträckning. Dels är den övervägande delen av de stora filmbolagens filmer redan granskade av filmcensuren, i samband med att de visats på bio, dels kan de extra pålagor som granskningen medför fördelas på ett stort antal hyreskopior och på många hyrtillfällen.

Risken finns i stället att det blir de *små* filmerna som får stryka på foten. På marginalen kan det mycket väl vara kostnaderna i form av avgifter och besvär för granskningen som avgör om en film kommer att distribueras. Idag finns det på video även filmer som är alltför udda för att kunna fylla upp en biografialong. För även om man på en fri marknad inte kan göra succé med en dålig produkt, gäller inom filmbranschen, som bekant, inte det omvända, att hög kvalitet automatiskt innebär publikframgångar. Tvärtom har ju filmer av mycket hög konstnärlig kvalitet — eller filmer som kommer från ovanliga filmländer — en mer begränsad publik. Ut till biografier på landsorten när de praktiskt taget aldrig. På videokassett har dessa filmer — åtminstone än så länge — fortfarande en chans att nå sin publik.

Ytterligare en aspekt på videocensur är att den skulle leda till en svart marknad. Videokassetter är lätta att smuggla. Det

upptäckte myndigheterna när de ville införa skatt på videoband med 25 öre per spelminut. Skatten skulle tas ut som en importskatt i grossistledet, men endast obetydliga belopp flöt in. Videoband importerades helt enkelt som "judkassetter" eller under andra beteckningar.

Yttrandefriheten

Den allvarligaste sidan av videocensur är dock att den skulle drabba dem som önskar sprida film till en begränsad publik. Det kan vara föreningar, politiska partier eller kyrkliga samfund, som vill hyra eller låna ut film till sina medlemmar, filmer som de själva producerat eller importerat.

I dessa fall skulle videocensuren innebära en direkt begränsning av yttrandefriheten. Redan granskningen i sig är oförenlig med demokratiska traditioner — även om filmerna skulle godkännas utan klipp. Lika oförenliga som en förhandsgranskning av böcker och tidskrifter skulle vara. Censuren vill säkert också ha betalt för sina tjänster, vilket skulle ha samma hämmande verkan som en straffskatt.

Till skillnad från traditionell filmteknik är det förhållandevis billigt att göra videofilm. I takt med att allt fler hushåll skaffar sig video kommer videofilm säkert att bli ett allt oftare använt medium för åsiktspridning. Teoretiskt skulle man förstås kunna tänka sig att denna typ av film undantogs från granskning. I praktiken skulle det dock bli komplicerat. Man skulle tvingas till besvärliga gransdragningar, till dispensar, vilka i sin tur skulle innebära nya möjligheter till mygel och godtycke. SSU skulle säkert få dispens, men knappast Contra!

Nej till videocensur!

Det står givetvis var och en fritt att ogilla filmer som innehåller våld, pornografi, trädgårdsskötsel eller vad det vara må. Och även att driva kampanjer mot dessa filmer. Krav på förbud och censur är dock något annat och betydligt allvarigare — alltför allvarligt för att baseras på känslomässiga reaktioner och löst grundade attityder.

Dessvärre har det alltför ofta visat sig att den politiska genomslagskraften för dylika förbudsaktioner är mer betingade av styrkan hos de grupper som företräder dem, och deras rösläge, än av styrkan av argumenten. Det skulle vara befriande att finna att detta mönster brutits när det gäller videodebatten.

Vi får heller inte glömma att när vänstern, med socialdemokratin i spetsen, driver denna fråga gör man det knappast av omtanke om det uppväxande släktets moraliska vandel. Vad det handlar om är — som alltid — önskan att kontrollera och styra. Det är av samma skäl som Bengt Göransson så djupt ogillar satellit-TV och så idogt strävar efter att slå vakt om TV-monopolet.

Anders Fjällström

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan, för såvitt inte annat markerats med citationstecken.

Strejkernas Sverige

På 1950-talet reste LOs ordförande Arne Geijer och Arbetsgivareförbundets VD Bertil Kugelberg världen runt och berättade om den svenska modellen för avtalsförhandlingar. Strejker förekom så gott som aldrig i Sverige. Det kunde röra sig om några hundra arbetsdagar per år som gick förlorade på grund av strejk.

Det var då. Idag har Sverige raskt marscherat upp i tabellen över hur många arbetsdagar som förloras på grund av strejk varje år.

ILO i Genève har gjort en sammanställning för hela perioden 1980-1986. Genom att sammanställningen omfattar flera år behöver man inte bry sig om att ett enskilt år kan ha en hög siffra. Det här är ett genomsnitt över sju år.

Schweiz förlorade 0,002 arbetsdagar per invånare, Nederländerna 0,04 och Västtyskland 0,09. Så notoriskt strejkvilliga länder som Frankrike och USA hade 0,16 respektive 0,39. Sverige nådde upp till 0,71! Storbritannien låg visserligen över med 1,07 och Italien hade hela 1,36. Men i bägge dessa länder har strejkbenägenheten avtagit under perioden, medan den tilltagit i Sverige. Och för Storbritanniens del har hela den årlånga gruvarbetarstrejken räknats in i siffrorna.

Vart går mutorna?

Sedan det avslöjats att den franska vapentillverkaren Luchaire smugglat vapen till Iran kom det också fram att företaget betalt provision på sin försäljning till det franska socialistpartiet. Detta för att inte bli stoppat.

Det var två regeringar som var inblandade i Bofors' stora vapenaffär med Indien. Mutor har betalats för åtskilliga hundra miljoner. Varför inbillar sig svenska massmedia att dessa pengar i sin helhet har hamnat i Indien?

Smyghöjning av skatten

Häromsistens kunde en tidning räkna fram att socialdemokraterna sedan de återkom till makten 1982 har höjt (eller nyinfört) 111 skatter. Det hade man kommit fram till genom att gå igenom tillkännagivna förändringar i skatteförfattningarna.

Det finns emellertid också andra knep för att höja skatten. Ett sådant knep återfinns i lagar som infördes vid årsskiftet 1987/88. Det gällde ändrade arvsregler. I huvudsak går reglerna ut på att makar ärver varandra och att barn ärver först när bägge makarna avlidit. Det här innebär att det arv som går via en efterlevande maka/make kommer att drabbas av arvsbeskattning två gånger. Dock skall i rättvisans namn tilläggas att om makarna avlider inom ett år blir det ändå bara enkel arvsskatt.

Tidigare har det inte varit ovanligt att makar haft inbördes testamente för att uppnå just den effekt som nu blir huvudregel. Det är troligt att nu många testamente kommer att skrivas för att uppnå tillämpning av tidigare gällande regler, och detta för att slippa undan den dubbla arvsbeskattningen.

Sovjet får stöd till propaganda

Sovjet klarar inte av att betala sin propagandaverksamhet i Sverige längre. Inte om man skall tro på finansminister Kjell-Olof Feldts förslag i budgetpropositionen i januari. I propositionen finns nämligen ett förslag om att Svenska fredskommittén skall få 175 000 kronor i bidrag. Svenska fredskommittén är en sovjetisk frontorganisation ansluten till det s k Världsfredsrådet, en

helt Moskva styrd organisation. Svenska fredskommittén har bl a uttalat sin förståelse för Sovjets invasion av Afghanistan. Riktiga fredsorganisationer, som t ex Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, ser mycket skeptiskt på Svenska fredskommittén.

Ur facket – fick sparken

Kommunalrådet Gunnar Oskarsson i Västervik får sparken till hösten. Han står inte på socialdemokraternas lista i valet. Anledningen är att han lämnat Byggnadsarbetareförbundet. Oskarsson, som slutade som byggnadsarbetare för femton år sedan, när han började arbeta som heltidspolitiker, tyckte att han inte skulle behöva betala de 2 000 kronor om året som medlemskapet kostade. Men arbetarekommunen i Västervik tyckte annorlunda. Nu får Oskarsson gå till hösten. Han tänker inte återuppta sitt arbete som byggnadsarbetare.

Ta tåget?

Den nye SJ-chefen Stig Larsson får en tuff uppgift. Att vända en föråldrad organisation som är mer läst vid att bevara sin utrustning än att se till att kunderna får det de efterfrågar – vettiga transporter. Utländska järnvägsföretag visar dock att det inte är en helt omöjlig uppgift att få bättre ordning än vad SJ har idag.

En svår uppgift blir säkert att hålla alla tågnostalgiker på mattan. Järnvägen står idag för en helt obetydlig del av vårt lands transporter och kommer att göra så för all framtid. På två år har bilresandet ökat mer

än hela SJs persontransportarbete. Alltså, bara för att ta hand om två års ökning av resandet med ett annat transportmedel skulle SJ ha behövt dubbla antalet platser, tåg, utrymme i vlötsalar etc. Det kommer naturligtvis inte att ske.

Inte minst besvärligt för dem som vill ha en rationell fördelning mellan olika transportmedel är vissa tongivande politikernas fördomsfulla inställning till människovänliga transporter. Energi- och miljöminister Birgitta Dahl har inte ens körkort – och skryter med det förhållandet. Hon slösar dessutom allsomsomoftast bort den dyrbara tiden hon antas arbeta åt skattebetalarna genom att åka tåg istället för flyg – även där flyget är överlägset bäst och billigast.

Ny s-ledare i Stockholm

Ny socialdemokratisk ledare i Stockholm är Mats Hulth. Hulth har en gedigen bakgrund i SSU och en förvriden syn på vilka politiska metoder som hedervärda organisationer ägnar sig åt. Han har vid åtminstone ett tillfälle trotsat att en högerorganisation skulle vara beredd att sänka sig till SSUs egen skumrasknivå när det gäller politisk etik.

Det begav sig i valrörelsen 1973. Den oberoende ungdomsorganisationen "Demokratisk Allians" hade gett ut en del klistretiketter som misshagade herr Hulth. Med texter som "Pamparna för Palme. Folket för Fälldin". Demokratisk Allians skulle näpsas. Till DAs föreningslokal på en i stort sett folktom bakgata i Stockholm kördes högtalarbussar fulla med socialistiska affischer. Högtalarna kopplades på maximal volym, varefter bussarna övergavs. Oväsendet störde det möte som pågick på Demokratisk Allians på lördagseftermiddagen. En patrull skickades ut för att föreslå att den socialistiska propagandan skulle bedrivas där det fanns åtminstone någon intresserad lyssnare – i kvarteren fanns nämligen bara kontor. Efter en stunds letande hittade patrullen herr Hulth och ett TV-team, gömda runt hörnet. Det framgick att Mats Hulth – och Sveriges Radio – förväntade sig ett angrepp mot de skrålade obemannade bussarna, ett angrepp som skulle förevigas och sedan användas i valpropagandan. När Hulth ombads se till att bussarna hamnade på ett för hans egen valpropaganda mer fruktbart ställe svor han mot representanterna för DA och förklarade att de kommunala bidrag som DA fick (på precis samma villkor som andra föreningar, grundat på antal medlemmar och antal genomförda möten) skulle dras in. Efter några dagar tillkännagav den socialistiska majoriteten att bidragen skulle dras in eftersom DA visat sig vara "odemokratisk". Det var nämligen så, hävdade socialisterna, att en medlem i DA bränt ner en socialdemokratisk valstuga. Det var dock bara socialdemokraterna själva som

visste vem den skyldige var. Varken polisen eller DA hade någon aning. Men det var tillräckligt motiv för att ekonomiskt diskriminera en förening som hade obekväma åsikter. Flera månader senare avslöjades den skyldige till attentatet. Han dömdes för sitt nidingsdåd och det visade sig att han aldrig haft något som helst med DA att göra. Dock var han medlem i MUF. MUF fick dock behålla sina bidrag. Logik, konsekvens och likhet inför lagen har aldrig varit något som tilltalat Mats Hulth.

Talet om ekobrott en planhushållningsbluff

Det är förre chefen för Brottsförebyggande rådet, Bo Svensson, som säger det i en intervju i Kvällsposten. Bo Svensson har blivit justitieråd, dvs domare i Högsta domstolen. Han hävdar att det uppstod en formig klappjakt på s k ekonomiska brottslingar sedan socialdemokraterna förlorat regeringsmakten 1976. Socialdemokraterna fruktade att de borgerliga skulle avreglera ekonomin och släppa marknadskrafterna fria. Om man gick till offensiv mot den ekonomiska brottsligheten skulle en sådan politik kunna förhindras. När socialdemokratien återkom till makten 1982 tystnade också de högljudda kraven på kamp mot ekonomisk brottslighet. Men den väg som myndigheterna under sex års kampanj stakat ut kantades av företagsnedläggningar, ruinerade människor, konkurser och personliga tragedier. Rätts säkerheten kom i kläm. Det är fortfarande ett brott att inte betala sin skatt, men i ett av socialdemokrater styrt Sverige har den ekonomiska brottsligheten spelat ut sin politiska roll, menar Bo Svensson.

Förbud mot svinstior

Det flera år gamla förbudet mot att bygga nya svinstior och ladugårdar har nyligen förlängts ytterligare (Svensk Författningssamling 1987:541). Men för den som har tumme med rätt byråkrat går det naturligtvis alltid att ordna något åt nassarna. Men även vår nuvarande regering kan ibland drabbas av en liberal bacill. Det tidigare förbudet mot att bygga hönsstugor har upphävts!

Svarta zonen

När Sverige och Sovjet förhandlade om gränsdragningen i Östersjön var det mycket tal om den "vita zonen", dvs området mellan "Sveriges mittlinje" mitt emellan Gotland och den baltiska kusten och "Sovjets mittlinje", mitt emellan svenska ostkusten och den baltiska kusten. När Sovjet backade togs det av vissa som en svensk framgång. Men var 75% av den vita zonen verkligen en framgång ens jämfört med Sovjets ursprungliga krav? Sovjet kunde ju inte vid en konsekvent tillämpning av sin egen princip räkna med en mittlinje mellan Dagö och Osel och den svenska ostkusten, utan endast en mittlinje mellan Estland och den svenska ostkusten. Sverige gjorde ju å andra sidan inte anspråk på området öster om mittlinjen mellan svenska kusten och Dagö/Osel. Det fanns alltså också en "svart zon" som egentligen inget av de två länderna logiskt kunde göra anspråk. Hela detta område har dock nu räknats till Sovjet. Därmed har Sovjet ett område som är nästan lika stort som utgångskravet (om än placerat på annat ställe), medan Sverige har ett avsevärt förminskat område.

UTLANDS-NYTT

Primärvalskalender

Nomineringen av kandidater inför det amerikanska presidentvalet i höst är en utdragen process. Reglerna varierar mellan partierna och delstaterna. Contra återger därför här en amerikansk sammanställning med en "kalender" inför nomineringarna.

Date	State	System	Delegates at stake		% of all delegates at stake, to date	
			Democratic*	Republican	Democratic*	Republican
January 27	Hawaii	C	-	20	-	1.0
29-30	Michigan	T	-	77	-	4.3
February 1-7	Kansas	C	-	34	-	5.7
8	Iowa	C	52	37	1.2	7.4
9-24	Wyoming	C	-	18	-	8.2
16	New Hampshire	P	18	23	1.7	9.2
18	Nevada	C	-	20	-	10.0
23	Minnesota	C	78	31	3.8	11.4
23	South Dakota	P	15	18	3.9	12.2
26-28	Maine	C	-	22	-	13.2
February 27-March 1	Alaska	C	-	19	-	14.0
February 28	Maine	C	23	-	4.5	-
March 1	Vermont	P	-	#	-	-
March 1-May 15	Virginia	C	-	50	-	16.2
March 5	South Carolina	P	-	37	-	17.8
5	Wyoming	C	13	-	4.8	-
Super Tuesday 8	Alabama	P	56	38	-	-
	American Samoa	C	3	-	-	-
	Arkansas	P	38	27	-	-
	Florida	P	136	82	-	-
	Georgia	P	77	48	-	-
	Hawaii	C	20	-	-	-
	Idaho	C	18	-	-	-
	Kentucky	P	55	38	-	-
	Louisiana	P	53	41	-	-
	Maryland	P	67	41	-	-
	Massachusetts	P	98	52	-	-
	Mississippi	P	40	31	-	-
	Missouri	P	77	47	-	-
	Nevada	C	16	-	-	-
	North Carolina	P	82	54	-	-
	Oklahoma	P	46	36	-	-
	Rhode Island	P	22	21	-	-
	Tennessee	P	70	45	-	-
	Texas	P	183	111	-	-
	Virginia	P	75	#	-	-
	Washington	C	65	41	36.2	50.9
10	Alaska	C	12	-	36.5	-
12	South Carolina	C	44	-	37.5	-
13-27	North Dakota	C	15	-	37.9	-
15	Illinois	P	173	92	42.1	54.9
18	Kansas	C	39	-	43.0	-
26	Puerto Rico	P	51	14	44.2	55.5
22	Democrats abroad	P	7	-	44.4	-
26	Michigan	C	138	-	47.7	-
29	Connecticut	P	52	35	49.0	57.1
April 1-30	Delaware	C	-	17	-	-
	Virgin Islands	C	-	4	-	58.0
April 2	Virgin Islands	C	3	-	49.0	-
4	Colorado	C	45	36	50.1	59.6
5	Wisconsin	P	81	47	52.1	61.7
16	Arizona	C	36	-	53.0	-
18	Delaware	C	15	-	53.3	-
19	New York	P	255	136	-	67.6
	Vermont	C	14	-	59.8	-
24	Guam	C	3	-	59.8	-
	Arizona	C	-	33	-	69.1
25	Utah	C	23	26	60.4	73.3
26	Pennsylvania	P	178	96	64.7	-
	Vermont	C	-	17	64.1	75.2
May 3	District of Columbia	P	16	14	-	-
	Indiana	P	79	51	-	-
	Ohio	P	159	88	70.8	82.0
May 10	Nebraska	P	25	25	-	-
	West Virginia	P	37	28	72.3	84.2
17	Oregon	P	45	32	73.3	85.6
24	Idaho	P	-	22	-	86.6
June 7	California	P	314	175	-	-
	Montana	P	19	20	-	-
	New Jersey	P	109	64	-	-
	New Mexico	P	24	26	84.5	95.1
14	North Dakota	P	-	16	-	99.8
No date	Guam	C	-	4	-	100
			3,517	2,277		

Det finns tre sätt att välja delegater till partikonventen. Genom primärval, genom lokala partimöten och genom delstatskonvent. Dessutom utser demokraterna en del delegater på annat sätt, det gäller t ex platser som är viktiga åt vissa nyckelpersoner inom det demokratiska partiets organisation. Demokraterna utser bara 84,5% av sina delegater på det ordinarie sättet.

Nomineringsprocessen pågår från den 27 januari till den 14 juni, men nyckeldag är tisdagen den 8 mars — "Super Tuesday". Då utses 33% av de republikanska och 31% av de demokratiska delegaterna till partikonventen i höst.

I tabellen anges datum för utseende av delegater och vilket system som används. C står för "caucus" — lokala partimöten och P för primärval. I Michigan hade republikanerna ett delstatskonvent (där dock meningarna var delade om vem som hade rätt att utse delegater).

En del av delegaterna som väljs är inte bundna till en viss kandidat, "unpledged", det gäller t ex de republikanska delegaterna från Vermont och Virginia och en lång rad av de demokratiska delegaterna. Men dessa tas inte upp i sammanställningen. I de två sista kolumnerna anges hur stor andel av det totala antalet delegater som skall utses som valts vid varje tillfälle. Den 10 mars har således demokraterna utsett 36,5% och republikanerna 50,9% av delegaterna.

Privatisering i Afrika

Också i Afrika kommer privatiseringen av statliga företag. Det är Senegals nationalförsamling som antagit ett förslag om försäljning av 26 statliga företag. Det är framförallt företag inom turistnäringen som säljs ut. Så småningom skall banker och vissa finansinstitut följa efter.

Regeringens tanke bakom privatiseringen är att minska budgetunderskottet, som uppgår till 6% av bruttonationalprodukten. Dessutom skall privatiseringen leda till ökad export. Regeringen räknar med att få in 200 milj kronor på försäljningen.

Korruption i Sovjet

Korruption är ett naturligt och nödvändigt inslag i ett samhälle av sovjetisk typ — även efter Gorbatsjovs ansträngningar att "rensa upp". Korruptionen når toppnivå, och de som faller i onåd av politiska skäl har alltid — utan undantag — gjort sig skyldiga till korruptionsbrott som kan användas som förevändning för bestraffning.

Flera ledande personer inom den sovjetiska byråkratin har dömts till döden för korruption under senare år. Det gäller t ex förstesekreteraren i partikommittén i sovjetrepubliken Uzbekistan, Karimov. Han dömdes för att ha tagit emot mutor i stor skala och för att själv ha tillgripit mutor (vilket

allt är fullt normalt i Sovjet). Också vid utrikeshandelsministeriet i Moskva har personer avrättats för korruption, det gäller Jurij Smeljakov och V A Pavlov.

Sophämtning i Norge

Det är inte bara i Sverige som vi har omöjliga byråkrater som kräver sophämtningsavgifter även av dem som inte har haft några sopor. Så sker också i Norge. Därifrån berättas om ett fall som gått till den extrema fulländningen av byråkratisk trångsynthet. Ett äkta par som aldrig utnyttjat sophämtningen, som inte beställt den och likväl fått räkning vägrade att betala. Det rörde sig om sammanlagt 1.662 kronor. För detta har kommunen sålt makarnas fastighet (där de hade sin fasta bostad) på en auktion som gav 21.000 kronor!! När sedan den nye ägaren ville sälja huset till ett mer marknadsorienterat pris gav sig kommunen till angrepp på den person som till ett löjligt underpris köpt fastigheten — och detta trots att det egentligen var kommunen själv som låg bakom!

Privatisering i Australien

Australiens socialistiske premiärminister Bob Hawke och högerflygeln inom Australiens regerande socialistparti vill nu sälja flera av Australiens största statliga företag. Detta skulle innebära en privatisering av *Qantas*, Australiens största flygbolag, *Australian Airlines*, ett annat stort statligt flygbolag, *Commonwealth Bank*, Australiens största bank och *Telecom*, det australiska televerket. Inom vänsterflygeln av det australiska socialdemokratiska partiet mot-

sätter man sig förslaget och frågar "Varför privatisera?" På det svarar premiärministern helt kort: "Varför inte?"

Premiärministern menar att en privatisering av dessa statliga företag skulle hjälpa ekonomin och balansera den statliga budgeten.

De regerande australiska socialdemokraterna utgörs av en höger-, en center- och en vänsterflygel. Högerflygeln är överlägset starkast med 51% av den totalt 118 personer starka socialdemokratiska parlamentsgruppen. Till högerflygeln hör Australiens premiärminister Bob Hawke, finansminister Paul Keating och försvarsminister Kim Beazley. Centerflygeln svarar för 32% och centervänsterflygeln för 28%. 7% är oberoende.

Vänsterflygeln menar att högerflygeln kompromissar med de socialistiska principerna i sitt privatiseringsförslag, men det tycker man inte i högerflygeln. Inom högeroppositionen har oppositionsledaren John Howard öppet lovordat den socialistiske premiärministerns förslag. Det återstår dock att se om det kommer att förverkligas.

Samtidigt föreslår den socialistiske senatören Gareth Evans att den statliga TV-kanalen SBS får reklam. Senator Evans pekar på de ekonomiska fördelarna med reklamfinansiering. Sydney har idag 5 TV-kanaler, varav 3 privata reklamfinansierade och 2 statliga.

Rune Westin

Sovjetisk tidning i London?

Mångmiljonären och tidningskung Robert Maxwell har förklarat att han är intresserad av att starta en dagstidning som företräder Sovjets åsikter! Maxwell vill i o m att ryssar skall redigera tidningen!

(Daily Telegraph, London)

Känd fånge avliden

Kinas mest kände politiske fånge Wei Jongshen uppges ha avlidit i fångenskap. Wei blev 37 år. Han fängslades och dömdes till 15 år 1979 bl a för att ha klistrat upp s k väggtidningar. I väggtidningarna förspråkade han demokratiska rättigheter.

Wei Jongshens försvarstal inför rätta publicerades i *Contra* nr 1 1981.

Høyre och Fremskrittspartiet

I staden Drammen har Høyre och Fremskrittspartiet gemensam majoritet och nu har man valt en gemensam ledning för kommunen. Fremskrittspartiet har 3 och høyre 4 nämndordföranden (staden har sju nämnder). Samarbetspartnern har i alla nämnderna fått viceordförandepost om man inte fått ordförandeposten. I Drammen är allt negativt tal från høyre om Fremskrittspartiet som bortbläst.

Inte minst de bisarra påståendena att Fremskrittspartiet skulle vara invandrarfientligt. Helt grundlöst, som Fremskrittspartiets stortingssekreterare Jan Simonsen kunde visa i förra numret av *Contra*. *Contra*s egen genomgång av Fremskritt — partiets egen tidning — ett halvår före valet kunde inte upptäcka *en enda* artikel som handlade om invandring. Varken för eller emot! Vad som i Sverige skrivits om Fremskrittspartiets inställning i invandrarfrågan är mycket avslöjande för en sjuk svensk press.

Sovjetisk offensiv mot Färöarna

Enligt en överenskommelse får färöiska fiskare fånga 21 000 ton torsk i "sovjetiska" vatten. Men huvuddelen av denna fångst tas i det område som också Norge gör anspråk på (och rimligen har bättre rätt till) i Barents hav. Norge uppskattar inte särskilt att Sovjet skänker bort norsk fisk.

I överenskommelsen med Sovjet ingår också att sovjetiska fiskare tillåts fånga 140 000 ton kummel, en fisk som inte används som matfisk i Väst, men väl i Sovjet. Sovjet har också skaffat sig rätten att reparera sina egna fiskefartyg på Färöarna.

Färöarna är med i NATO och det finns en liten radarstation på öarna. Men — trots att Färöarna är en del av Danmark — står ögruppen utanför EG. Många på Färöarna oroar sig nu för den sovjetiska närvaron och en av de främsta NATO-vännerna, Oli Breckmann vann starkt stöd i valen i september förra året.

(The Economist, London)

Antisemitism i Öst

När ekonomin inte ger de resultat som makthavarna vill är det ofta praktiskt att hitta syndabocker. I dagens Östeuropa är detta alltsomoftast judar och judiska grupper som får skulden för att saker gått snett.

Sedan Lenins dagar har Sovjet kastat sig som ett hungrigt lejon över fristående stater. Av 25 icke-aggressionsavtal, som Sovjet skrivit under före, under och efter Andra världskriget, har Sovjet brutit mot 24.

Idag är det självklart ett viktigt mål för Sovjet att påverka Väst (särskilt USA) för att isolera den enda demokratiska staten i Mellersta östern, Israel.

1979 publicerade Sovjetiska juristförbundet, med L. N. Smirnov som ordförande, en vitbok. Boken hade ett enda syfte: Att sprida desinformation och lögn om USA, Israel och sionismen. L. N. Smirnov är också chefsdomare i Sovjets högsta domstol.

De viktigaste kanalerna för Sovjet att sprida antisemitisk propaganda är utrikesministeriet och den sovjetiska vetenskapsakademien. Detta enligt Daniel Patrick Moynihan, tidigare amerikansk senator, och William Korey. Dessa har analyserat littera-

tur som spritts vid sovjetiska utställningar i Paris och Toronto.

Det finns en slående likhet mellan senare års antisemitiska inslag i sovjetiska tidningar och tidningar från Nazi-Tyskland.

I *Vojennij Vestnik* nr 1 1979 insinuerar man att judar i hemlighet skulle ha samarbetat med Gestapo och nationalsocialisterna i övrigt under Andra världskriget.

I *Pravda* den 12 januari 1979 påstås det finnas stora likheter mellan "fascism, sionism och rasism". Samtidigt sätts likhetstecken mellan judar och nationalsocialister, vad beträffar ansvaret för judeförföljelserna och det hävdas att judar och nationalsocialister i hemlighet samarbetade inför staten Israels tillkomst!

Efter att ha insinuerat att "sionisterna" och nationalsocialisterna tillsammans skulle ha burit skulden för deportationen av judar till koncentrationslägren, påstås det i samma

artikel paradoxalt att "sionister" hjälpte judar att ta sig från det av nationalsocialisterna ockuperade Tjeckoslovakien till Palestina.

Pravdapropagandisten fortsätter med ett referat från en annan öststatskribent, tjecken Irzhi Bogatkas, som skriver: "Västerländska propagandamedia hävdar att det är antisemitism när man i Öst påstår att judar skickade judar till döden." Bogatkas försöker med dessa ord rentvå nationalsocialisterna och lägga skulden på judarna själva!

I februariumret av tidningen *Asien och Afrika idag* (Azia i Afrika sevodnija) 1979 jämfördes den israeliska regeringen med Hitlerregimen.

I *Kommunist Belorussij* har påstås att 40 000 av judar ägda företag fortsatte som vanligt efter 1938 och därmed bidrog till att finansiera tyska krigsmakten.

I tidningen *Kommunist Vooruzjennich Sij* har det hävdats att judarna är ute efter världsherravälde, och konspirerar för att nå detta mål.

I ett samhällssystem med svåra ekonomiska brister, matköer och andra svåra brister, vill man rikta uppmärksamheten mot "syndabocker". *Rune Westin*

Det här bildmontaget har vi hämtat ur "Judisk krönika". Det belyser hur antisemitism och antisocialism gått hand i hand med de mest skilda ideologierna.

Så här lärs ungdomen idag:

Makt är rätt!

Med en grundinställning bland vuxna att det är rätt att utnyttja påtryckningar och hot om våld för att nå sina mål får ungdomen en förebild som leder till en rad problem menar Henrik Unné i denna artikel. Lösningen heter *laissez-faire-kapitalism*, en ideologi som respekterar individens rättigheter.

För en tid sedan blev rektorn vid Sofia-skolan i Stockholm slagen i ansiktet med ett stålband av en högstadiellev. Rektorn fick ett fem centimeters blödande sår i tinningen och ett svullet öga och fick föras till sjukhus. När polis anlände till skolan för att gripa den 16-åriga eleven utbröt tumult bland hans kamrater. Dessa kastade ut stolar och bord genom fönster och krossade även en ruta i polisbilen medan poliserna var inne i skolan.

Detta är bara ett av ett otal exempel på det ökande ungdomsvåldet i dagens Sverige. "13-åring knivhögg pensionär" — "80-åring sparkad medvetslös" — "16-åring

mördade 10-årig flicka" — "Gillrade dödsfälla åt läraren" — "Värnpliktiga angrep polisen".

Rubrikerna om ungdomars våldsdåd börjar nästan bli till rutin. Människor riskerar att misshandlas av tonåringar på gatan, på tunnelbanan, i parken, på campingplatsen, t o m i själva skolan. Lärare har emellanåt hotat att inställa undervisningen återopande arbetarskyddslagen eftersom våldet i skolan gör klassrummet till en farlig arbetsplats!

Våldet blir inte bara vanligare utan också räre och mer meningslöst. Numera nöjer sig ofta unga våldsvärkare inte med att bara slå ner någon. De sparkar sedan på

offret när han ligger medvetslös och hjälplös.

24-dubbling av brotten

Enligt professor Nils Beijerot visar statistiken att andelen pojkar i åldersgruppen 15-17 år lagförda för grövre brott (där fängelse ingår i straffskalan) ökat med cirka 2.300 procent sedan 1922. Under bara en mansålder har alltså andelen 15-17-åringar lagförda för grova brott ungefär 24-faldigats!

Varför ökar ungdomsvåldet i vårt välfärdssamhälle?

Det kan finnas flera delförklaringar. En av dem är fördelningspolitiken.

Det är en gammal och säker iakttagelse att ungdomar har en tendens att ta efter de vuxna. Ungdomarna har en tendens att göra som de vuxna gör.

Ungdomarna har säkert inte undgått att lägga märke till de vuxnas beteende i "fördelningsfrågan".

De flesta vuxna i Sverige inbillar sig att produktionen är kollektiv och att det därför finns en "kaka" att fördela via politiken. De vuxna slår sig samman i intressegrupper och organisationer. Sedan kämpar de olika intressegrupperna mot varandra för att vinna kontroll över den politiska makten och använda den för att tilltvinga sig själva ekonomiska förmåner på bekostnad av de andra intressegrupperna.

Den starke har rätt. Och de starka slåss — med hjälp av intresseorganisationer — för att skaffa sig rättigheter på andras bekostnad. Det här är ett föga uppbyggeligt spel som skapar en del av bakgrunden för det meningslösa våld som stör vårt samhälle.

Arbetarna mot tjänstemännen. De privatanställda mot de offentliganställda. Löntagarna mot arbetsgivarna. Hyresgästerna mot villaägarna. Bönderna mot matkonsumenterna. Pensionärerna mot de yrkesaktiva. Glesbygdsbefolkningen mot storstadsbefolkningen. Låginkomsttagarna mot höginkomsttagarna. De "gröna" mot bilisterna. Miljöfolket mot industrin. Osv, osv. Varianterna är otaliga.

Var man än vänder sig i Sverige idag pågår det något fördelningslagsmål.

Vem är det som vinner respektive förlorar i dessa slagsmål? De som för tillfället är starka respektive de som för tillfället är svaga.

Om de privatanställda för tillfället är starkare än de offentliganställda, då får de privatanställda mer i avtalet än de offentliganställda. Om bönderna för tillfället är starkare än matkonsumenterna, då får bönderna högre priser på bekostnad av matkonsumenterna. Om hyresgästerna för tillfället är starkare än villaägarna, då får hyresgästerna ökade subventioner på bekostnad av villaägarna. Osv.

Inga grepp är otillåtna i fördelningslagsmålet. Intressegrupperna drämmer till varandra med "engångsskatter", löntagarfonder, strejker, subventioner, priskontroller, lönekontroller, avgifter, hotelser, utpressningar och alla tänkbara sorters godtyckliga, oförutsebara ändringar i de ekonomiska spelreglerna.

Olika intressegrupper bildar tillfälliga skiftande allianser och ger dolkstötter i ryggen på varandra i ett cyniskt spel. Macciahavelli skulle vara imponerad om han fick se spektaklet.

"Makt ger rätt"

Ungdomarna kan inte undgå att lägga märke till de vuxnas ständiga fördelningslagsmål. Fördelningsfrågorna ges utrymme hela tiden i radio, på TV, i tidningarna, på föreningsmöten, på valmöten osv. De unga får även höra gnälliga kommentarer om fördelningsfrågorna vid informella tillfällen som när de äter frukost med föräldrarna eller sitter med föräldrarna på kvällen och fikar framför TVn.

Ungdomarna absorberar ett budskap från de vuxna, även om budskapet är underförstått och inte uttryckligt.

Budskapet är "Makt ger rätt" — "Den starke slår den svage" — "Den ensamma individen har inga rättigheter".

Är det konstigt att ungdomarna visar förakt för individens rätt när de vuxna ständigt visar förakt för individens rätt?

De vuxna bär sig cyniskt och brutalt åt genom att roffa åt sig förmåner på bekostnad av andra i fördelningslagsmålet. Är det då konstigt att ungdomarna bär sig cyniskt och brutalt åt genom att slå ned andra på gatan eller i skolan?

Ungdomar som växer upp i dagens Sverige

SPETSNAZ NYA LÖNNMÖRDARVAPEN

Spetsnaztruppernas nya lönnmördarvapen är nu i full industriell produktion. Vapnet beslagtogs från en avlivad spetsnazsoldat i Afghanistan.

Detta är ett vapen som kommer att användas för att lönnmörda svenska stridsflygare och andra nyckelpersoner inom svenska försvaret vid en sovjetisk invasion av Sverige.

Tidskriften Allians har de unika bilderna i sitt första nummer. Försvarets expert på utländska sabotageförband:

— Något sådant har jag aldrig hört talas om förut. Det låter mycket skrämmande.

Läs om spetsnaz nya lönnmördarvapen i Allians. I detta nummer av Allians (A4-format, 36 sidor) är temat Ungern 1956 — Sverige 19?? Allians publicerar bl a 18 unika bilder från Sovjets invasion. Vi drar oss inte för att förstora upp bilder av tanks som kör över människor.

Lösnummerpris 29,-. Årsprenumeration på fyra nummer 95,-. Allians är officiellt organ för Folkkampanjen för NATO (FFN). Medlemskapet i FFN kostar 100,- och inkluderar bl a en helårsprenumeration på Allians. FFN verkar för Sveriges anslutning till NATO.

Vid förhandsbetalning på PG 78 64 84-6 tillkommer 5,- i porto för lösnummer. Årsprenumerationen är inkl porto.

Beställ Allians på postförskott på tel 08-99 22 77, eller skicka in nedanstående kupong.

Allians nr 1-88 för 34,- inkl porto.

Årsprenumeration på Allians för 95,-.

Medlemskap i FFN, 100,-.

Namn .....

Adress .....

Ortsadress .....

Telefon .....

Porto

Folkkampanjen
för NATO
Box 8037
104 20 Stockholm 8

måste vara ovanligt kritiska och självständiga för att undgå att uppfatta det som något naturligt och självklart att den starke slår den svage, att makt ger rätt.

Det som saknas hos de avundsjuka bland de vuxna och bland de våldsamma bland de unga är insikten att individen faktiskt har rättigheter som man inte får kränka.

För att vi ska kunna stoppa ungdomsvåldet måste vi lära de unga att varje individ har en oförtytlig rätt till liv, frihet och egendom. För att vi ska vara trovärdiga inför ungdomarna måste vi också leva som vi lär.

Vi måste avskaffa den cyniska blandekonomin och istället införa det sociala system som bygger på kompromisslös respekt för individens rättigheter.

Den som har läst Ayn Rands roman *Och Världen Skälvde* förstår att *det* sociala systemet är *laissez-faire*-kapitalism.

Henrik Unné

RAD annonser

Välkommen med radannonser. Annonspri-
set är 25,- för högst sex rader. Bifoga betal-
ningen vid annonsbeställningen.

Bilder från Östeuropa

Jag är på jakt efter bilder från Östeuropa,
tel 08-99 22 77.

Skrivmaskin

En elektrisk Olivetti skrivmaskin av hög
klass. 300,-. Tel 08-54 95 52.

Röd och blå terror i Spanska inbördeskriget

I Italien talade man om "svartskjortor", i Tyskland var skjortorna bruna. I Spanien hade fascisterna blå skjortor, men annars var inte skillnaderna stora jämfört med Italien och Tyskland. Men den kunskapen får inte förleda oss till att tro att de röda på något sätt var bättre än de blå...

Ibland dyker det spanska inbördeskriget upp i massmedia. När så sker kan jag bara konstatera att den svenska historieskrivningen är knapphändig och att man brukar missa en hel del.

Låt oss börja med lite historia. Spanska inbördeskriget började 1936 och ledde till att general Franco krossade demokratin i landet. Mycket mer än så får vi sällan veta när vi läser om kriget i svenska media. En mer korrekt historieskrivning skulle kunna sammanfattas i orden: Den bräckliga spanska republiken krossades mellan Francos styrkor

egen del. Den taktik som kommunisterna använde påminner mycket om den som tio år senare skulle komma till användning vid sovjetiseringen av Östeuropa. Kommunistkontrollerade enhetsorganisationer skulle skapas och socialisterna skulle tvingas samman med kommunisterna till ett enhetligt parti. SED i Östtyskland är ett typiskt exempel (från 1946) när man tvingade kommunisterna och socialisterna (socialdemokraterna) till ett parti.

Den röda terrorn förekom parallellt med den fascistiska har senare historieforskning

ländska frivilliga som lyckades rätta sig undan den röda terrorn var George Orwell, som skildrar händelserna i sin klassiska hyllning till Katalonien och den blivande tyske förbundskanslern Willy Brandt.

Stalin och Hitler överens

Men den tyska terrorbombningen av Guernica den 26 april 1937 dolde för världen vad som pågick. Västmakternas svek mot republiken följdes snart av Stalins. När Franco-styrkorna alltmer fick överhanden var det dags att reparera misslyckandet genom att söka efter en ny allians. Hösten 1938 drogs den sovjetiska hjälpen in till republiken. Den 28 mars 1939 föll Madrid. Då pågick sonderingar inför pakten mellan Stalin och Hitler, samma år. Den pakten innebar att Stalin och Hitler skulle dela på Polen och de två makternas intressesfärer i Östeuropa fastställdes och detta banade i sin tur vägen för Andra världskriget. Kanske hade Spanien besparats 35 års fascism om inte den demokratiska republiken hade förrättats redan när inbördeskriget började.

Den spanska republiken lämnade ut 600 miljoner dollar i guld till Sovjetregeringen, för att Franco inte skulle lägga beslag på guldet. Det var första och sista gången Spanien fick se sitt guld, kommunisterna har aldrig lämnat ifrån sig det. Guldtillgångarna var de fjärde största i världen.

Stalin menade 1951 att Spanien var skyldigt Sovjetunionen 50 miljoner dollar för all hjälp de skickat under Spanska inbördeskriget. Men några 600 miljoner var det aldrig tal om.

Bara en del av sanningen

Fascisterna ägnade sig åt terror mot civilbefolkningen när de hade erövrat städer. Men vad gjorde den andra sidan? Det fanns också en röd terror, som de vänsterintellektuella inte så gärna vill skriva om. Jag tänker på Willy Brandt, Hemingway, Müntzenberg, Orwell, Koestler och många andra. I Barcelona, där de röda hade makten, våldtogs nunnorna innan de sköts. Man skar av penisen på motståndarna och tvingade dem att äta den, skar av tungan eller öronen på dem som inte trodde på det kommunistiska budskapet. Man spikade upp präster, adel, storgodsägare, egna företagare och demokrater på trähusen, man torterade minst 30 000 människor som föll offer för den röda

Nationalisterna gjorde uppror mot en republikansk folkfrontsregering med deltagande av kommunisterna. Nationalisternas ledare Francisco Franco resonerar här om de militära operationerna med några av sina närmaste medarbetare. Fascisterna var emellertid inte ensamma om att driva terror, den röda terrorn var lika grym.

stödda av Hitler-Tyskland (och Mussolini) och kommunisterna, som drev sitt eget krig bakom den republikanska fronten. Kommunisterna var inte den starkaste politiska kraften på republikens sida. Det var istället socialistpartiet PSOE och därtill kom en del liberala och demokratiska grupper. Men kommunisterna siktade redan under den folkfrontsregering som föregick Francos uppror till ett militärt maktövertagande för

visat. När socialistledaren och regeringschefen Largo Caballero 1937 motsatte sig kommunisternas försök att svälja hans parti avsattes han genom en kupp, arrangerad av Stalins män. Inbördeskriget sammanföll med den stora terrorn i Sovjetunionen och det spanska kommunistpartiet följde helt Stalins instruktioner. Samtidigt krossades det konkurrerande vänsterpartiet POUM och andra vänstergrupper. Bland de ut-

terror. Barcelona hade 59 kyrkor, alla utom en brändes ned. Det var katedralen som överlevde. De röda befriarna gick till kyrkogården i Barcelona och grävde upp kistor, ställde upp skelettet efter någon rik man och dansade runt det och sjöng Internationalen. Inte ens de döda fick ro.

I Madrid förvandlades en del militära kaserner till rena slakthus, där man våldtog, torterade och mördade alla som inte var socialister, anarkister, kommunister eller syndikalister. Man tror att minst 75-100 000 människor föll offer för den meningslösa terrorn i Madrid, Barcelona, Valencia och andra orter. Men de vänsterintellektuella försökte alltid bortförklara den meningslösa terrorn på ett eller annat sätt. Omvärlden ville inte tro att kommunisterna/socialisterna var lika grymma som fascisterna.

Nationalsocialisternas propagandachef Joseph Goebbels kunde ironiskt säga: de ljuger ju genialt, en del av dem skulle kunna få arbete hos mig... Hugh Thomas (som stod på republikens sida) menade att fascisterna skulle ha avrättat mellan 40 000 och 70 000 människor, alltså ett lägre tal än den röda republiken.

Vapenfabriker i Guernica

Alla har vi sett Picassos berömda målning *Guernica*, en symbol för tyskarnas (Legion Condor) terrorbombning mot Guernica 1937. Målningen har blivit en symbol för tyskarnas första krigsföretagelse. Picasso och andra vänsterintellektuella framställde *Guernica* som en oskyldig stad utan militärt värde.

"SVENSK BRAGD"

Svenska socialister bröt blockad till fördel för Sovjetunionen. Kämpade mot finnar och engelsmän

Propagandatidskriften "Nyheter från Sovjetunionen" finns tillgänglig för allmänheten på Aero-flots kontor. Tidskriften, som trycks i Sverige av svenska kommunister och vars innehåll är på svenska, är intressant att läsa för den som vill ha informationer om de svenska Moskva-kommunisterna faktiskt tiger om.

Men var det så? Den som först släppte ut nyheten om terrorbombningen av Guernica var kommunisten Münzenberg som hade sitt kontor i Paris och som arbetade för Moskvas propagandaaavdelning, när han gav ut uppgifterna slukades de okritiskt av hela västvärlden.

Sanningen var att Guernica (som ligger utanför Bilbao) var ett militärt viktigt område. Där fanns fyra vapenfabriker och även ammunition, som användes av republiken, tillverkades. I Nürnberg-rättegången 1946 ställdes Sperle, som varit ansvarig för bombningarna i Guernica inför rätta. Han befanns inte skyldig, eftersom staden hade militärt värde. Dessutom hade en del av staden börjat brinna redan den 25 april, trots att bomberna föll först den 26 april. En del har hävdad att republiken använde den brända jordens taktik, att man själva brände staden för att förhindra att vapenfabrikerna kom i Francos händer. Vad som är sant eller osant får vi aldrig veta, men däremot så vet vi idag att bombningen av Guernica inte betraktats som krigsföretagelse, trots att legenden gör gällande motsatsen.

Sovjetiska piloter

Få känner till att republiken själv hade minst 160 sovjetiska piloter som bombade Mallorca och neutrala båtar och städer: som Brunete (utanför Madrid), Salamanca och Caceres. Tusentals människor omkom i dessa städer som saknade militärt värde. Visst fanns det tidningar som Daily Tele-

graph, The Times och Daily Express, som försökte göra sakliga reportage om Guernica och andra städer, men de nådde inte fram i mängden av reportage från Münzenberg, Koestler, Katz, Brandt och många andra. Många socialister började sin karriär i spanska inbördeskriget, t ex Tito (Jugoslavien), Walter Ulbricht (Östtyskland), Klement Gottwald (Tjeckoslovakien) och Willy Brandt (Västtyskland).

Dietmar Kröhnert

Dietmar Kröhnert har beskrivit en del av verkligheten i Spanska inbördeskriget. Inte minst i samband med femtioårsjubileet av krigets utbrott skrevs mycket om vänsterns mytbild av kriget. Fascister — som Franco i Spanien — var på inget sätt bättre än kommunister. Men kommunisterna var inte heller på något sätt bättre än fascisterna. Den blå terrorn torde vara mer än känd hos Contras läsare. Här har Dietmar Kröhnert gett uppgifter som kompletterar den bilden. Fascisterna var bara den ena gruppen som i Spanien kränkte de mänskliga rättigheterna.

Källor:

Der Spiegel nr 29-32 1986

Frankfurter Allgemeine nr 164 1986

Damals nr 7, 8 och 11 1986

Uppsala Nya Tidning juli 1986

Wilfried von Owen: Hitler und der Spanische Bürgerkrieg.

"...i Sverige vann revolutionen starkt gehör bland radikala socialdemokrater. I december 1917 besökte ledare för Sveriges socialdemokratiska vänsterparti Petrograd för att personligen gratulera till segern."

"I maj 1919 bröt den svenska lastångaren 'Eskilstuna III' som första fartyg den internationella blockaden mot den unga sovjetstaten och tog sig genom den minerade Finska viken till det kämpande Petrograd med en livsviktig last av läkemedel, förbandsartiklar och kirurgiska instrument."

"Under den utländska interventionens dagar 1919 försökte de svenska vänstersocialdemokraterna på alla sätt att undsätta den unga sovjetrepubliken. Det var då man beslöt att låta 'Eskilstuna III' gå till Petrograd med en livsviktig last, köpt för insamlade medel av svenska arbetare."

"En dag i maj 1919 kunde det

svenska fartyget kasta ankar utanför Kronstadt. Fartygets kapten var Efraim Eriksson och som styrman hade han tagit Sven Linderot, en förgrundsgestalt inom det socialdemokratiska vänsterpartiet och sedermera en av det svenska kommunistiska partiets grundare."

Artikeln berättar vidare hur besättningen fick brottas med engelska minor, vitfinskt flyg och vitfinska och brittiska krigsfartyg — i den internationella blockadens dagar.

Här ser vi återigen hur svenska politiska krafter understödjer en diktaturregim. Historien upp-
repar sig.

Frågan som finns kvar, är — vart tog den vägen, den internationella blockaden. Säg den västerländska storbank som inte idag har sin egen man eller representation i Moskva?

Filip Lundberg

BREV TILL CONTRA

Hör Grekland till Västerlandet?

Det finns ett land i Väst där medborgaren i gemen (55%) anser sig vara mer hotad av USAs än av Sovjets politik (bara 22%). Det landet är Papandreous Grekland.

Misstänksamheten mot USAs politik har inte uppstått av sig själv.

Timmen före kvällsnyheterna är det rysk språkkurs i TV. *Kapitalism* likställs i de senaste skolböckerna med det fulaste som finns. Och den senaste stora sportarenan har döpts till "Freds- och Vänkapsstadion". Ett namn som klingar misstänkt likt liknande byggen österut.

Ethnos, Greklands största tidning, stöder intensivt Papandreous socialistiska regering. Giorgios Bobolas, tidningens förläggare, har utpekats som inflytandeagent för KGB. Dessvärre utan att kunna ställas inför grekisk domstol. *Rune Westin*

Det osmakliga politiserandet av sporten upplevde jag när jag för några år sedan reste till Grekland för att delta i Aten Marathon. Arrangemanget hade i alla år ordnats i privat regi, men efter en politisk konflikt tagits över av det grekiska fridsportsförbundet, som gjorde ett politiskt jippo av det hela. Det var 1 300 glada amatörer som deltog — eliten har sitt eget lopp vid en annan tid på året. Trots detta skulle icke-kommersiell renlärighet genomdrivas på så sätt att ingen fick ha företagsnamn på sina T-shirts!! Loppet

döptes också med ett par dagars varsel om till "Lambrakis fredsmarathon". Grigorij Lambrakis var en kommunist som mördades under den tid den nuvarande premiärministerns far var dominerande gestalt i grekisk politik (dvs innan militärkuppen 1967) och har sedan blivit en symbol för grekisk vänsterpolitik. Loppet inleddes med politiska tal och avslutade med att segraren i loppet diskvalificerades av rasistiska skäl. Han var vit sydafrikan! *Red.*

SIF-strejken — dinosauriens sista pip?

När jag gick till personalmatsalen idag var den halvtom. SIFs medlemmar var i strejk. Jag noterade inte bara att personalmatsalen var halvtom. Medelåldern på besökarna hade sjunkit högst markant. Att vara med i facket är något för de gamla, de som inte hunnit med att anpassa sig till den nya tiden. SIF — och andra fackförbund handlar oansvarigt när de driver ut landet i en konflikt. Det kommer inte ens medlemmarna att förlåta.

När jag gick tillbaka från personalmatsalen konstaterade jag att en tredjedel av kollegorna på min avdelning strejkade. Två tredjedelar fortsatte att arbeta. Det var nog ingen tillfällighet att alla över 45 år strejkade. Medan alla under 45 fortsatte att arbeta. *Eva Lundkvist*

Skriverierna bemöttes snabbt i flera australiska tidningar, och McKnights påståenden visade sig vara falska. Det har senare framkommit att han varit aktiv medlem i kommunistpartiet under flera år.

Häromdagen läckte ett brev ut till pressen, skrivet av Australiens f d premiärminister Malcolm Fraser. Fraser varnade i brevet USAs vicepresident George Bush för att nuvarande premiärministern Bob Hawke var en säkerhetsrisk för USAs underrättelseanläggningar i Pine Gap. Fraser själv bekräftade brevet innehåll.

Australien stöder Väst

"Säkerhetsrisken" Bob Hawke deklarerade nyligen officiellt att fredsrörelsen är infiltrerad av KGB och varnade australierna att de enbart skulle gynna Sovjet genom att bromsa upp kärnkraftsutvecklingen i Väst. Även när USA och Australien befunnit sig på utrikespolitisk kollisionskurs har Hawke — i motsats till Nya Zeelands premiärminister Lange — aldrig hotat att förbjuda kärnvapenbestyckade amerikanska fartyg eller ubåtar i Australien, än mindre att Australien skulle lämna ANZUS eller SEATO. Hawke har i utrikespolitiken visat en helt annan integritet än Palme eller Lange. Han stöder — som god socialdemokrat — Reagans rymdförsvarsprojekt SDI och Australien exporterar uran till Frankrike — Nya Zeelands nyvunna fiende. Även när kritiska reportrar pressar Hawke yttrar han aldrig någon kritik mot Reagan.

Men hur var det med den förra regeringen i Canberra?

Vad menade då Malcolm Fraser i sitt brev med att Hawke var en säkerhetsrisk? Att han var opålitlig vad gäller USAs underrättelseanläggningar? Hur kunde brevet läcka ut från förre CIA-chefen George Bush' kontor? Skedde det avsiktligt, så att det istället var Fraser som var säkerhetsrisken?

En granskning av Malcolm Fraser visar att han rört sig i radikala kretsar de senaste åren. Trots att han officiellt är liberal, något som i svensk bemärkelse snarast är en motsvarighet till "moderat". Något märkligt har hänt inom det liberala partiet.

Men den socialdemokratiska australiska regeringen har visat sig vara mer än en match för kommunisterna.

Rune Westin

Sovjetisk expansion i Stilla havet

När Nya Zeeland lämnat ANZUS spred sig oron bland nyzeeländarna. En av premiärminister David Langes personliga rådgivare, som jag träffade här i Sydney, försäkrade mig att det fortfarande är attraktivt för utländska företag att investera i landet. Men är det det ur säkerhetssynvinkel? Vem vill investera i ett land som ställer sig utanför ANZUS av utrikespolitiska skäl?

Sovjet på Fidji?

Överdramatiserar jag? Var det bara en tillfällighet att Sovjet 1985 ordnade ett fiskeavtal med Kiribatiöarna (f d Gilbertöarna)

och 1986 med Vanuatu (Nya Hebriderna), där man också i samma veva ordnade landningsrättigheter för Aeroflot? Är det en tillfällighet att Sovjet t o m lyckats övertala de västorienterade Fidji-öarna att överväga ett liknande avtal? Och att David McKnight vid Australiens största morgontidning — *Sydney Morning Herald* — i samband med detta tilltagande sovjetiska inflytande i regionen i en artikel målade upp USA (!!) som hotet i regionen och påstod att Reagan-regeringen i hemlighet finansierade undergrävande verksamhet på öarna i Stilla havet och konspirerade med CIA för att kontrollera fackföreningarna i området?

Ronald Reagans "State of the Union address"

Den 26 januari i år höll president Ronald Reagan sitt åttonde och sista "State of the Union address" inför kongressen. Vi återger här utdrag ur talet.

Historien visar styrkan hos de idéer som förde oss hit för sju år sedan. Idéer som individens rätt att sträva så långt han eller hon vill endast med den egna talangen som begränsning. Den fria marknaden som de ekonomiska framstegens motor och som den gamle kinesiske filosofen Lao-tse sa: Regera en stor nation som du skulle tillaga en liten fisk, gör det inte alltför omständligt.

Dessa idéer var inslag i ett större tänkande – i en vision, om ni vill, av Amerika. Ett Amerika som inte bara är rikt på utvecklingsmöjligheter för individen utan också ett

Amerika för starka familjer och livskraftiga samhällen. Ett Amerika vars skiftande men samstämmiga samhällen speglade djupare gemensamma värden – arbete, familj, religion – och den tro på friheten som Gud gett oss var och en och vars försvar han på ett alldeles speciellt sätt anförtrott denna nation.

Allt detta möjliggörs genom en idé som jag beskrev för Mr Gorbatsjov när han var här: tron på att den mest spännande revolution som någonsin gjorts av människan började med två ord: "Vi, folket". Den revolutionära insikten att det är folket som ger regeringen dess rättigheter och inte tvärtom.

Och det finns en läxa som jag lärt mig oroligt, och som jag nu vill vidarebefordra till er: På samma sätt som de som skapade vår republik lovade varandra att satsa liv, förmögenhet och heder, så måste Amerikas ledare idag lova att det som kommer att vara i första rummet inte är vad som är bäst för oss själva eller för partiet, utan vad som

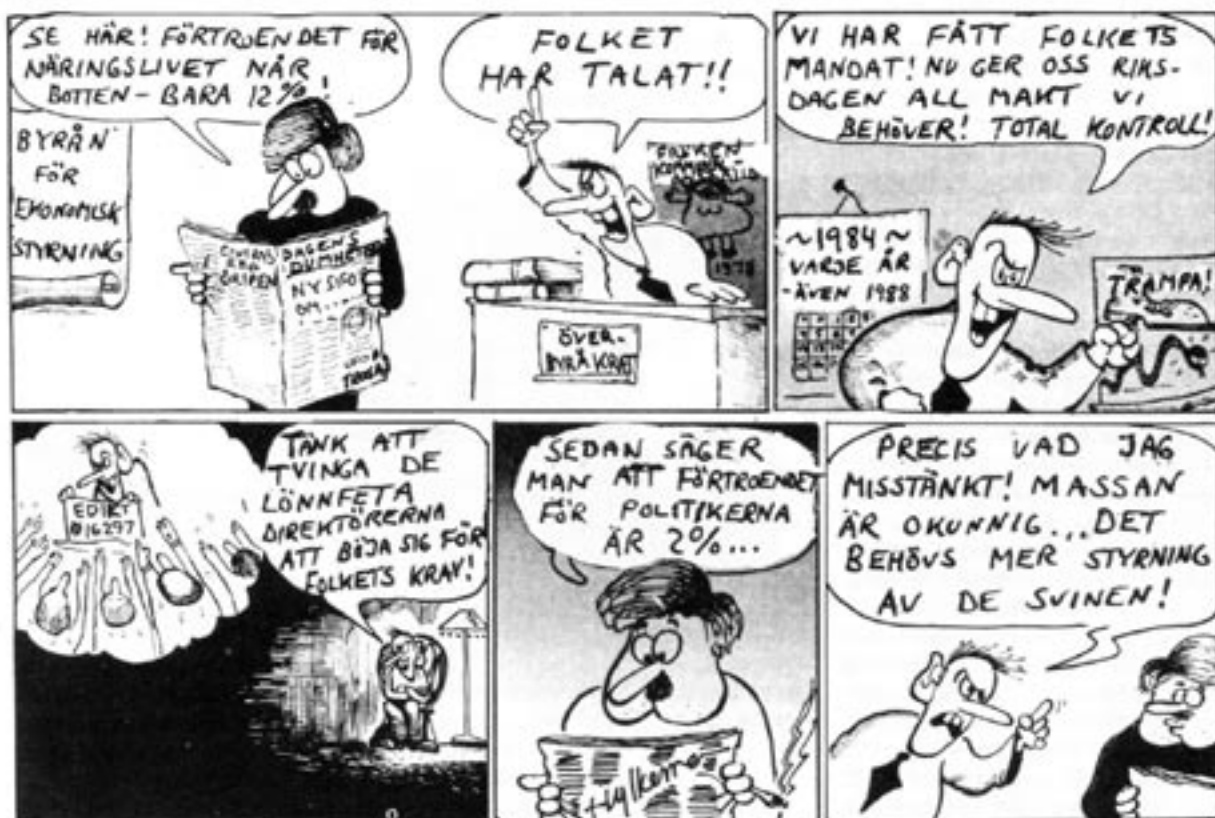
är bäst för Amerika.

När vi har arbetat tillsammans för att få ned statsutgifterna, skatterna och inflationen har sysselsättningen ökat till rekordnivå. Amerika har skapat fler och bättre jobb med högre lön. Familjeinkomsten har ökat fyra år i rad och Amerikas fattiga har tagit sig ur fattigdomen snabbare än någonsin under de gångna tio åren. Vi har inte bara uppnått den snabbaste tillväxten någonsin under fredstid, utan en ekonomisk och social revolution av hopp, som bygger på arbete, incitament, tillväxt och möjligheter. En revolution som ledde till initiativ i den privata sektorn och till en ökning av de privata välgörenhetsinsatserna med 77 procent. En revolution som vid ett kritiskt tillfälle återvann och återupprättade den amerikanska drömmen.

När det gäller de internationella förbindelserna finns det bara en beskrivning vi kan göra, vi har uppnått en helomvändning, en revolution. För sju år sedan var Amerika svagt och friheten var överallt inringad. Idag är Amerika starkt och demokratin vinner nya segrar. Från Centralamerika till Fjärran östern vinner tankar som fria marknader och demokratiska reformer och mänskliga rättigheter fotfäste. Vi har ersatt "Det är Amerikas fel" med "Se hur Amerika gör". Vi har återuppbyggt vårt försvar och av allt vi uppnått så finns det inget som är bättre än att ungdomen återigen är stolt över att bära vårt lands uniform.

Randall K. Hylkema

rudebarbs

Rudebarbs har vi lånat från den amerikanska tidningskriften Reason, återgiven med vederbörligt tillstånd av Reason magazine, 2716 Ocean Park Blvd, Suite 1062, Santa Monica, CA 90405, USA. Prenumeration \$ 32 per år.

Växande skepsis mot Reagans nya Sovjetpolitik

Allteftersom Ronald Reagan kommer allt bättre överens med Michail Gorbatjov växer kritiken mot Reagan i USA — just bland de grupper som förde honom till makten.

Om man bortser från högerorienterade skeptiker är Washington alltmer upprymt över rustningsbegränsningsavtalet med Sovjet.

Den glädjen gör att många — både i departementen och kongressen — glömmer bort de frågor som verkligen skiljer Öst och Väst. Vita husets stab var t o m angelägen om att ge sovjetledaren Michail Gorbatjov en plattform i form av en gemensam session för kongressens bägge kamrar, detta för att sälja avtalet till det amerikanska folket. Ett snabbt och högljutt uppror från republikanerna i kongressen stoppade dock planerna.

Politiskt är det inte svårt att förstå varför president Reagan och hans rådgivare vill sprida idén om att det är en ny tidsålder med förtroendefulla relationer mellan Washington och Moskva. President Reagans popularitet hade ju när allt kom omkring dalat. Under den senaste tiden hade vi Iran-Contras-förhören, utnämningarna av Bork och Ginsburg till Högsta domstolen och börskraschen på Wall Street. Om president Reagan någonsin behövt en händelse för att stärka sin ställning hos det amerikanska folket så var det nu.

Risken är naturligtvis att de kortsiktiga politiska intressen som administrationen har kan sättas före de långsiktiga säkerhetsintressena hos USA och dess allierade.

Det är intressant att alla republikanska presidentkandidater — utom vicepresident George Bush — har uttryckt blandade känslor inför eller direkt motstånd mot förslaget till avtal. Presidenten har fått stöd av de demokratiska presidentkandidaterna och sådana traditionella motståndare som Representanthusets talman Jim Wright. Det måste kännas något otryggt för Ronald Reagan — att få stöd från vänstern och möta motstånd hos högern. Under Reagan-regeringens sista tid verkar en sådan situation ha blivit allt vanligare.

Reagan-regeringen är inte längre en trygg hamn för dem som är misstänksamma mot Sovjet. Se vad som hände Frank L. Gaffney Jr, som var inflytelserik rådgivare till förre försvarsministern Caspar Weinberger.

Gaffney var tidigare Pentagons främste expert på rustningsbegränsning, men i november lämnade Gaffney departementet och kritiserade ansträngningarna att nå en snabb överenskommelse. Gaffney berättade att den nye försvarsministern Frank Carlucci förklarade att Gaffney inte skulle få den befordran till statssekreterare för internationell politik som han tidigare utlovats.

Innan Gaffney lämnade sitt ämbete förklarade han att han ansåg att president Reagan skulle "sakta av takten i förhandlingarna", även om det betydde att inget

Tveksamheten mot INF-avtalet växer inom högerinriktade kretsar i USA. Hur kunde president Reagan acceptera en sådan överenskommelse frågar sig nu många kritiker, som vill se fortsatt utplacering av amerikanska medeldistansrobotar till Västs försvar.

avtal kunde undertecknas under toppmötet i december. "Vi befinner oss nu i en farlig situation, när vi förhandlar om rustningsbegränsning med en tidsgräns som är konstlad", sa han.

Weinberger var en klippa

Högerinriktade personer fruktar att i och med att Caspar Weinberger och Gaffney lämnat sina tidigare ämbeten, så öppnas dörren för en mer inställsam linje från USA. "Det skapas ett klimat där de bästa hindras från att göra det jobb som måste göras — för att se till att överenskommelsen blir i överensstämmelse med USAs och NATOs intressen", sa Gaffney.

Sven Kramer, tidigare anställd i Vita huset och nu rådgivare i försvarsfrågor till den republikanske presidentkandidaten Jack Kemp, sa att han var oroad inför de svaga punkter som USA hade inför toppmötet. "Vi rusar iväg mot ett INF-avtal, men viktigare är att vi rusar iväg för att komma överens om något som skulle kunna omfatta det strategiska försvarsinitiativet (SDI)", sa han.

Det är inte bara högerinriktade republikaner som är oroad över Reagan-administrationens nya linje. Zbigniew Brzezinski, som var rådgivare i nationella säkerhetsfrågor åt president Jimmy Carter konstaterar att det stöd som presidenten får från demokraterna kan vara av tvivelaktigt värde. "För det stödet bygger på en önskan att odla Gorbatjovs goda vilja genom ensidiga amerikanska eftergifter — inte bara genom erbjudanden om ekonomiskt stöd, utan också genom löften att skrota MX-robotarna, att överge SDI och skära ned försvarsbudgeten, utan att begära motsvarande sovjetiska eftergifter".

Dr Brzezinski anklagar regeringen för att ha "blivit låst av kärnvapenbegränsningsfrågan och därigenom upphört med den politik som skulle tvinga Sovjetunionen att sluta med lokala militära operationer och visa ökad förståelse för mänskliga rättigheter. Denna ensidiga fixering har också gjort att regeringen gjort uttalanden om INF som fått det att likna några av de mer grandiosa uttalandena om avspänning under

Forts på nästa sida

BOK-NYTT

Med alla till buds stående medel

Bokförlaget Prisma i Stockholm (ägt av socialdemokraterna!) har vågat ge ut en sk antologi över den utländska, dvs den sovjetiska, undervattensverksamheten i svenska skärgårdar. Det är alltså ett verk av många författare, och det syftade troligen till att påverka opinionen inför förra vårens uppgörelse i försvarsfrågan. Vi kan här använda uttrycket våga utge, ty samtidigt var det inget förlag som vågade utge amerikanen Milton Leitenbergs bok i samma ämne, utan den utgavs i stället i Washington. Leitenberg har i många år varit verksam vid SIPRI och utrikespolitiska institutet i Stockholm.

Som redaktörer av den svenska boken ...med alla till buds stående medel står advokaten Ingemar Folke och översten I. gr i kustartilleriet Lars Hansson. Även övriga medarbetare förtjänar att omnämnas, nämligen kommandör Bengt O'Konor, kommandörkapten Hans von Hofsten, författaren och fredsforskaren Wilhelm Agrell, advokaten Rolf Andersson, regeringsrådet Gustaf Petrén, redaktören Sven O. Andersson, författarna Margareta Zetterström och Anders Ehnmark, professor Lars Gustafsson och skriftställaren Tom Necander. Denna medarbetarstab garanterar både militär och juridisk sakkunskap och ämnets belysning från flera andra synpunkter. Lars Gustafsson refererar en amerikansk agentroman, som på ett kusligt sätt aktualiserar syftet med den sovjetiska verksamheten, nämligen att

förbereda ett överraskande anfall på Sverige.

Medarbetarna är i stort sett eniga om att undersökningarna i våra inre farvatten har just detta syfte. Skandinaviens och särskilt Sveriges ökade strategiska betydelse innebär ju att vi i allt högre grad kommit i kläm mellan supermakterna och i likhet med flera andra länder i samma lägen i historien hotas att ockuperas av båda eller endera vid en sammandrabbning dem emellan. Sverige har hittills sökt avvärja detta öde genom att tillämpa avskräckningsdoktrinen, dvs hålla sitt försvar så starkt att det avskräcker från anfall. I boken hävdar Sven O. Andersson fortfarande denna doktrin, medan flera andra med Wilhelm Agrell i spetsen anser att den numera inte håller på grund av supermakternas ökade resurser och det svenska försvarets fortgående försvagning. Det har inför omvärlden blivit uppenbart att den svenska neutraliteten inte kan hävdas. Icke desto mindre har den svenske överbefälhavaren nyligen påstått, att vår neutralitet har stärkts genom det ökade stormaktstrycket, en åsikt som är obegriplig inför den ubåtsverksamhet som försiggår i våra farvatten.

Men hur kan denna verksamhet få fortsätta år efter år? Nej, det "får" den naturligtvis inte ur svensk synpunkt. Tvärt om bekämpas den enligt den sk IKFN-förordning, som trädde i kraft den 1 juli 1983. Det

Kissinger-epoken ... man har lovprisat den användbara men begränsade INF-överenskommelsen som ett historiskt genombrott eller låtit toppmötet urarta till en festival för vänskap som spelat Sovjet i händerna."

Tyvärr verkar det som om det scenario som Vita huset målat upp är precis det som Moskva själv skulle vilja ordna, om de kunde. Dr Brzezinski förklarar att "Från sovjetisk utgångspunkt skulle toppmötet vara något där all uppmärksamhet fokuserades på INF och där en överenskommelse av begränsad betydelse lovordades som ett genombrott i de sovjetisk-amerikanska förbindelserna, så att frågor som Afghanistan hamnar i bakgrunden. Mot bakgrund av ett sådant möte kunde sedan Gorbatjov vädja till det amerikanska folket att sluta med den militär-tekniska konkurrensen (som för närvarande innebär svåra problem för den sovjetiska ekonomin) och öppna tillgången till amerikanskt kunnande och kapital".

Den verkliga motsättningen mellan Öst

och Väst gäller inte vapen — utan imperialism och aggression. Sovjet har förklarat att man skall "begrava" oss och utvidga kommunismen till att omfatta hela jorden. Man har invaderat Afghanistan, man har tvingat på marionettregeringar i Angola, Mozambique, Etiopien, Vietnam, Kuba, Östeuropa — listan är lång. Man har brutit mot nästan alla avtal som man undertecknat, t ex Helsingforsavtalet som garanterade religionsfrihet och frihet att utvandra. Nu förser Moskva sandinisterna i Nicaragua med vapen och hoppas att de ska utgöra en bas för vidare spridning av kommunismen på vårt halvklot.

Varje verklig ansträngning för bättre förbindelser med Moskva måste ta upp Moskvans imperialism — inte bara imperialism med vapen, som bara är ett symptom, utan problemets kärna. Ronald Reagan förstod en gång allt detta. Nu verkar det som om han styrs av någon helt annan uppfattning.

Allan C. Brownfeld

betyder, att kränkningar av detta slag skall avvisas och ubåten tvingas att inta övervattensläge. Gör den inte det skall den varnas, och därefter kan vapenmakt tillgripas. ÖB kan i vissa fall beordra vapeninsats utan föregående varning. I båda fallen användes vapen som endast lätt skadar ubåten och som avser att tvinga den att gå upp till ytan. Sådant vapeninsats har gjorts många gånger men alltid utan avsedd verkan. Därutöver kan regeringen ge order om vapeninsats som är avsedd att sänka ubåten, men en sådan order har aldrig givits, churu statsminister Palme flera gånger hotade med det (och senare har fått en efterföljare i Ingvar Carlsson).

När den sovjetiska undersökningen av våra anläggningar i kustområdena blev mera systematisk omkring 1980 hade vår marin knappast några effektiva medel att sätta in mot den. Det var resultatet av tjugo års nedrustning av flottan. Debattörerna försummar att påpeka, att utgångspunkten härför var försvarsuppgörelsen 1958, som strök en tredjedel av marinens anslag och lämnade vår ubåtsjaktförmåga att tvina bort. Så länge en sådan fanns lät sig inkräktarna på våra yttre territorialvatten verkligen avvisas. Men sedan den sista jagaren försvunnit var det fritt fram för dem att passera det yttre vattnet och gå in på det inre med dvärgubåtar. Dessa är numera ganska väl kända av våra fackmän.

Våra resurser att möta ubåtsshotet även på inre vatten har förvisso numera ökat, eftersom de började nära nog vid nollstreck. Det har tillkommit ganska betydande anslag för ändamålet med summor som "till och med" kan jämföras med de belopp som regeringen årligen skänker åt flera kommunistiska uländer, alltså Sovjetunionens bundsförvanter. Men förbättringen går långsamt, emedan även utbildningen i ubåtsjakt tidigare hade i stor utsträckning måst nedläggas.

De sjömilitära skribenterna i boken försummar inte att framhålla de oerhörda svårigheter som möter ubåtsjakt i inre farvatten i Östersjön med dess hydrografiska och topografiska särart. Det får betraktas som nästan omöjligt att "tvinga upp" kring-smygande miniubåtar med de medel som vi nu har. Det karska uttrycket "med alla till buds stående medel" säger inte mycket. Vad står egentligen försvararna till buds, när regeringen inte vill beordra sänkning? I sådana fall skulle sjunkbomber fällas i stora fält eller målsökande ubåtsjakttorpeder insättas. Inom stora områden är det mindre svårt att sänka än att "tvinga upp".

I själva verket kan vi räkna med att regeringen är mycket nöjd med att vi inte "får upp" någon fientlig farkost. Då hade ju nationaliteten kunnat fastställas, och det vore mycket ovälkommet för vår "neutrala" regering. Då hade den blivit tvungen att protestera hos en viss makt, och då vore det ju slut med den eftersträfvade "normaliseringen" av förhållandet till denna makt,

som regeringen nu håller på med. Det skall bli "normalt" att "främmande" undervattensverksamhet bedrivs intill våra försvarsanläggningar i kusttrakterna.

I Leitenbergs ovannämnda amerikanska bok avslöjas att ryssarna samtidigt med U137-affären vid Karlskrona spred ut att Sverige hade ingått ett avtal med USA om att denna makt vid ett krigstillfälle skulle få använda Karlskrona som bas för sina stridskrafter. Sådana lögner tillhör också det som vi skall vänja oss vid som normalt. Och vad görs från politiskt håll för att stoppa det? När officerare säger ifrån, så hutas de åt för att de skadar vår neutralitet. Men neutraliteten är i själva verket inte mycket värd. Och försvarsuppgörelsen förra våren blev som bekant ett fullständigt fiasko.

Ebbe Aspegren

...med alla till buds stående medel. En antologi om ubåtshotet och trovärdigheten hos vårt försvar. Red. Ingemar Folke och Lars Hansson. Prisma. ISBN 91-518-2110-9.

Det förtjänar måhända i sammanhanget att påpeka att nitiskheten att förneka verkligheten går så långt att när en färja — som gör 40 turer om dagen på samma ställe — kör på ett okänt föremål så beskrivs detta föremål som en "sten" trots att färjeleden utnyttjats i decennier och att någon sten varken kunnat upptäckas tidigare eller senare. Dessutom lämnade "stenen" ifrån sig grå färgflakor som fastnade på färjans botten. Det är mot den bakgrunden inte att undra på att bestämda uppgifter inom militären i Vaxholm förnekar att det var fråga om någon "sten".

Red.

Moders Sveas själ

Varför skiljer sig svenskarnas synsätt och politiska beteende många gånger från det som anses vanligt och normalt i många andra länder?

Patrik Engellau har i sin bok *På spaning efter moder Sveas själ* försökt besvara den frågan. Ett vanligt svar är att svenskarnas erfarenheter från de båda världskrigen är så annorlunda. Men Engellau har trängt betydligt djupare in i frågeställningen och tror sig kunna spåra den svenska folksjäls rötter ända tillbaka till Folkungatiden.

Vi tror gärna att utvecklingens hjul spinner allt snabbare för vart decennium som går. Vad gäller den tekniska utvecklingen är detta antagande helt riktigt. Annorlunda förhåller det sig med den politiska utvecklingen. Där har förändringarna under de senaste seklerna skett i ungefär samma takt.

Den svenska historien är en historia om maktväxling. Under vissa perioder har centralmakten varit stark och dominerande. Under andra skeden har makten legat hos herreskiktet, dvs överklassen. Därtill har det funnits perioder då det s k odalskiktet, bestående av hantverkare och självägande bönder, varit tongivande.

Tack var upprepade skiften vid makten har ingen grupp kunna uppnå maktfullkomlighet. Centralmakten har möjligtvis varit auktoritär, men aldrig totalitär. Överklassen har aldrig utvecklat någon maktfullkomlighet eller någon utpräglat extravagant levnadstil. Centralmakt och överklass har heller aldrig bildat någon symbios; de har ständigt varit rivaler om makten.

Maktväxlingarna har inneburit att landets övriga befolkning alltid kunna luta sig mot någon av grupperna. När centralmakten varit stark har man betraktat "de höga herrarna" som ett skydd mot en alltför mäktig kungamakt. När herreskiktet varit mäktigt har centralmakten uppfattats som en garant mot att herreskiktet skulle bli alltför självsvåldigt.

Eftersom statsmakten varit en av de makt-sfärer som folket kunnat luta sig emot har den misstänksamhet mot staten, som är så vanlig på kontinenten, aldrig vuxit sig stark.

Engellau talar om svensk blandpolitik, att jämföra med ordet blandekonomi. Sveriges geografiska läge har varit avgörande för de politiska impulser som nått landet. Vi befinner oss tillräckligt långt österut för att det ska finnas önskemål om en stark statsmakt, men ändå tillräckligt långt västerut för att insikten hos svenska folket ska finnas att det krävs ett väl tilltaget mått av frihet som garanti mot statlig despoti.

Med ledning av sin historiska analys försöker Engellau sia om framtiden. Den målar han i ganska ljusa färger. Den nuvarande perioden med stark statsmakt tror han snart är tillända.

Däremot betvivlar han att den s k nyliberalismen — åtminstone i dess mer extrema varianter — har någon framtid i vårt land. Enligt Engellau saknar dessa tankar rötter i svensk historia och i svensk mentalitet och kommer därför aldrig att utvecklas i vårt land.

Anders Fjällström

Patrik Engellau: På spaning efter moder Sveas själ. Timbro.

CONTRA 3 1988

I nästa nummer av Contra skall vi titta närmare på ett stort danskt socialistiskt imperium med bl a privatskolor på programmet! Vi får också en redogörelse för den s k Catalina-affären.

I kommande nummer av Contra granskar vi också tvångspsykiatri i Sverige. Och sedan har den minnesgode läsaren ytterligare tre ämnen, som utlovades redan i förra numret. De kommer!

...kommer i april